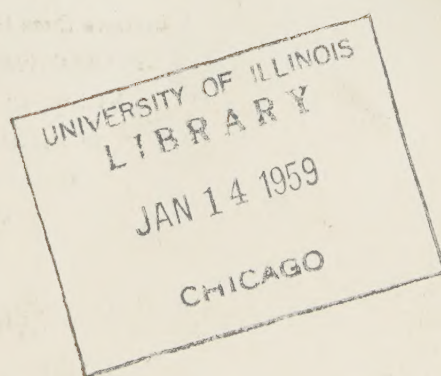

25

ARKITEKTEN

HOLD

Ole Lund: En side af ny, norsk arkitektur
p Arctander: Mange små huse - én stor opgave

MEDDELELSER FRA DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND

Planlæg effektiv hulmurs-isolering med DANCO

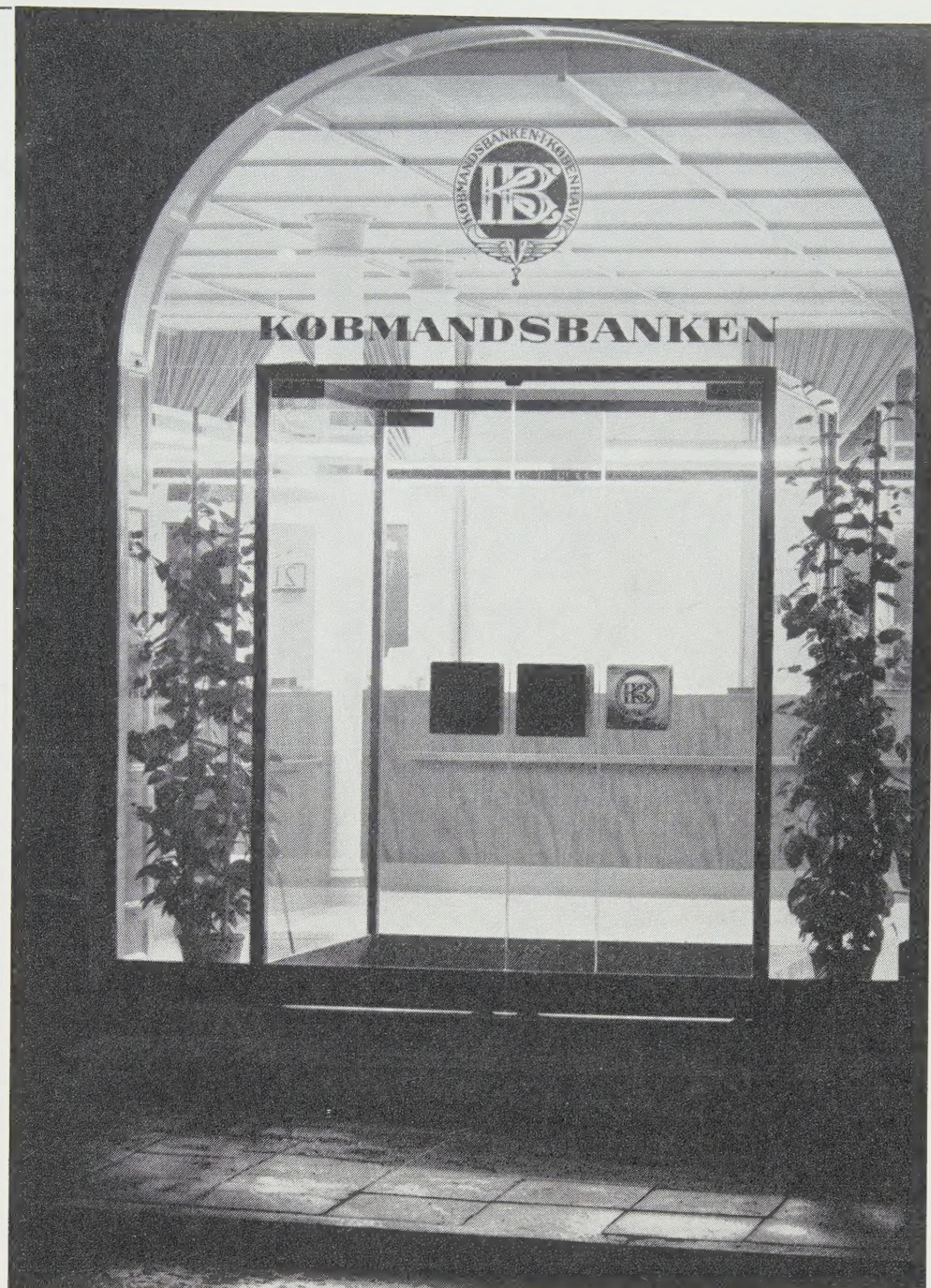
Arkitekter og bygnings-ingeniører ved udmærket besked om den moderne skum-isolering, der blæses ind i hulmuren. DANCO, det eneste danske mærke, indtager her en fornem plads, hvad myndighedernes godkendelse og anerkendelse vidner om. Arkitekter og andre bygningskyndige lader sig lede af viden og erfaring - ikke af smukke ord. Derfor har denne annonce blot til formål at invitere Dem til at rekvirere alle oplysninger og tekniske beskrivelser om det gennemprøvede DANCO.

Vi tror, en saglig gennemgang og vurdering af materialet vil resultere i et frugtbart samarbejde. Det er, hvad vi gerne vil gøre opmærksom på.

DANCO-
ISOLERING

DEN DANSKE SKUM-ISOLERINGS FABRIK • BROGÅRDSVEJ 49 • GENTOFTE

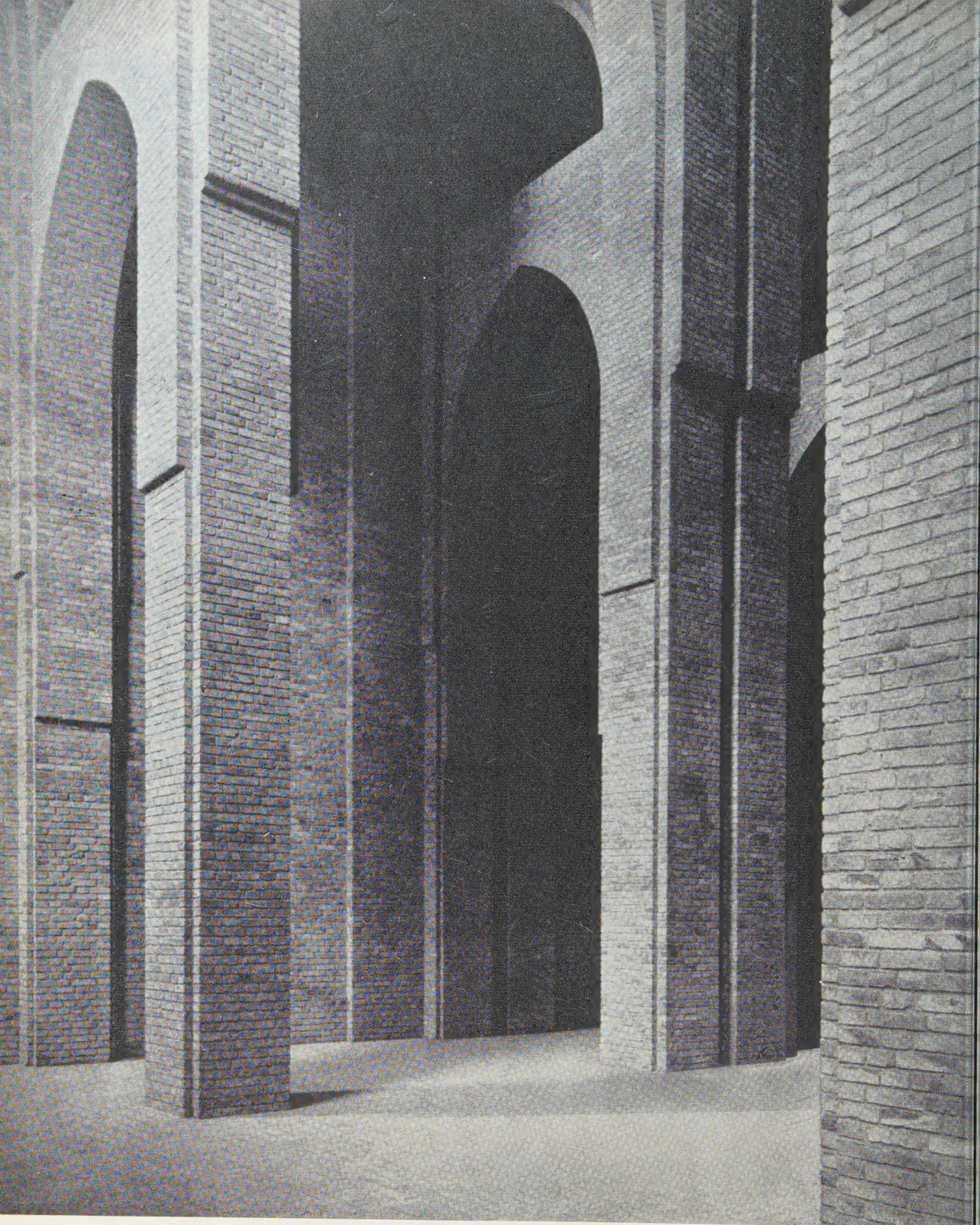
KØBMANDSBANKEN I KØBENHAVN A/S

Indgangsparti
udført i hærdet spejlglas

Arkitekter Mogens Hammer & Henning Moldenhawer M.A.A.

EDVARD STORR^{A/S} TEKN. AFDELING

LIVJÆGERGADE 17-19 . KØBENHAVN Ø. . TELEFON TRIA 4200

BETHLEHEMS KIRKE

Jona

Et mangeårigt systematisk arbejde med at få enkle talforhold til at bestemme en harmonisk rytme var afgørende for løsningen af Bethlehems Kirkens rum. Om systematikens nødvendighed, men ikke tilstrækkelighed, har kirkens arkitekt, Kaare Klint udtalt: „Ligesaa selvfølgeligt det er, at en systematisk opbygget Toneskala ikke i sig selv fører til stor Musik, ligesaa er det ogsaa en Selvfølge, at Arkitekturteori ikke alene kan føre til stor Arkitektur. Begge Dele er kun at betragte som et Instrument – men uden Instrument kan man ikke spille“.

I bestræbelserne på at skabe arkitektur er den brændte sten et beskedent, men levende, føjeligt og virkningsfuldt hjælpemiddel.

KALK- OG TEGLVÆRKSFØRENINGEN AF 1893

ARKITEKTEN

Meddelelser fra Danske Arkitekters Landsforbund.
Udgivet af Arkitektens Forlag.

Redaktion:

Houl Erik Skriver (ansv.)

Chr. Enevoldsen

Redaktionsudvalg:

John Pedersen (leder), Jarl Heger, Erik Nilsson, Elliot Hjuler,
Henning Meyer og Gehrdt Bornebusch

annonceredaktion:

Hertel Barnholdt (annoncechef)

William Schmidt (sekretær)

Redaktionens adresse: Bredgade 66, København K, tlf. Minerva 1290.

Udsendelsesdag: Hver anden onsdag. Redaktionen slutter 14 dage
for udsendelsesdagen.

Pris: 3 kr. pr. hæfte i løssalg, abonnement 48 kr. årlig.

Udsendelse af artikler står for forfatterens regning, usendelse for den
ansvarshavende redaktors regning. Kun når det udtrykkeligt er
angivet, kan artiklerne ses som et udtryk for Danske Arkitekters
Landsforbunds standpunkttagen.

ERINDRINGSLISTE

Konkurrencen om stads- og polishus i Falun

Arkitekter, der har deltaget i ovennævnte konkurrence, vil kunne
paa depositumsbeløbet tilbagebetalt mod aflevering af den af
Landsforbundet udstedte depositumskvittering samt forevisning af
kostkvittering for projektets afsendelse. Depositumsbeløb, som
ikke er afhentet inden den 1. januar 1959 vil ikke kunne forven-
tes tilbagebetalt.

Arkitekter, der ikke har deltaget i konkurrencen og ikke har til-
bageleveret materialet inden afleveringsfristen den 30. september
1958, vil ikke kunne forvente at få depositumsbeløbet refunderet.

Konkurrenceudvalget

Konkurrencer

International konkurrence om et monument for Jose Battle, Montevideo,
Uruguay. Aflevering 30. december 1958. Program til gennemsyn
i D.A.L.s sekretariat, kan også rekvireres hos Comision Nacional
pro Monumento a Batlle, 25 de Mayo, esq. 1° de Mayo, Monte-
video, Uruguay.

Nordisk byplankonkurrence. Offentlig idékonkurrence om forslag til
byplan for et område i Frederiksberg kommune. Konkurrence-
program udleveres i D.A.L.s sekretariat. Bilagene fås samme sted
mod et depositum på 100 kr. Afleveringsfrist mandag den 2. fe-
bruar 1959.

Udvisninger i Statens Museum for Kunst

13. december.

Maillol, Despiau og dansk kunst. Jan Garff.

Nyere dansk maleri. Minna Heimbürger.

Udvisningerne er gratis og offentlige. Man samles på de angivne
lokkeslæt i museets forhal.

Abonnementsprisen i 1959

De stigende produktionsomkostninger, bl. a. som følge af lønfor-
højelserne i årets begyndelse, tvinger os desværre til en mindre
forhøjelse af abonnementsprisen. Fra 1. januar 1959 er abonne-
mentsprisen på ARKITEKTEN 52,- kr. p. a.

ARKITEKTENS FORLAG

Bredgade 66, København K. Minerva *1290.

Forlagsleder: R. Dahlmann Olsen.

I dette hæfte indlæg fra:
C. M. Hess' Fabrikker A/S, Vejle

Patent nr. 86297

STJERNE SKIFER

Skriv efter:
tilbud
brochure
tækkeanvisning

Intet bræddeunderlag
Let at oplægge
Effektiv ventilation
Dobbelt lag asfaltskifer
Mange smukke farver
10 års garanti

A/s PHØNIX
TAGPAP OG VEJMATERIALER

København, telf. Byen 7636 Vejen, telf. nr. 1

CUPRINOL

Grøn - Brun »!« - Farveløs
mod Forraadnelse og Svamp

Disse Cuprinol-Typer, der alle har en ene-
staaende Konserveringsevne, er uopløselige
i Vand og fremstillet til Imprægnering af
alt Træværk.

Cuprinol er et siden 1910 udviklet dansk
Produkt og fremstilles paa Grundlag af de
paa Cuprinol-Fabrikkerne i Danmark, Norge,
Sverige, Belgien, Canada, England, Portu-
gal og U.S.A. indhøstede videnskabelige og
praktiske Erfaringer, saaledes at der til en-
hver Tid i Cuprinol's Sammensætning ind-
gaar en Kombination af de nyeste aktive
kemiske Stoffer, og Navnet CUPRINOL
er derfor altid en Garanti for den størst
mulige Effektivitet paa Konserveringens
Omraade.

Forlang Redegørelse og Vejledning.

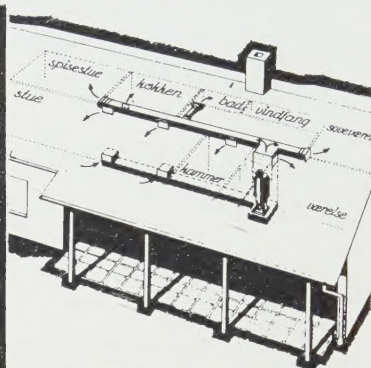
AKTIESELSKABET KYMEIA

Glentevej 61 - København NV - Telefon C. 7516

Fremtidens varmekilde
til enfamiliehuse

HESS O-TERM oliefyr VARMLUFT-ANLÆG

Effektiv og trækfri
varmefordeling
til alle rum...
Behageligt
opholdsklima
med ren, frisk
og sund luft.
Billig installation.
Lav brændsels-
regning.

Tal med nærmeste
Hess forhandler

Terrasser
og altaner
kræver
døre,
der kan

HÆVES

VIKTORIA HÆVEDØRE er ophængt i specielle
hængsler, der løfter døren ca. 1 tomme fra en „kon-“
terskel, før døren kan åbnes. Denne konstruktion
muliggør en hidtil ukendt tæthed. Åbning og luk-
ning af dørene sker meget let.

VIKTORIA HÆVEDØRE er låset i sænket stilling
og kan kun åbnes og lukkes indefra.

VIKTORIA HÆVEDØRE leveres i standardtyper
– een eller flerføjlet, enkelte og koblede udadslående
og indadslående – men kan efter ønske leveres i
specialudførelse.

VIKTORIA HÆVE DØRE

Forlang yderligere oplysninger hos
VIKTORIA VINDUET . VESTERBROGADE 6 C . KBH. V . MINERVA 772

Byggecentrum overtager Tidsskrifttjenesten

Siden 1954 har Statens Byggeforskningsinstitut til
dets byggefagblade udarbejdet artikler og små
titser om nyt indenfor byggeriet, både i udland
herhjemme. Denne virksomhed, Tidsskrifttjenesten
som læserne bedst kender som SBI-TT, er et led
i bestræbelserne på gennem rationalisering og stand-
ardisering af byggeriet at arbejde hen mod større pro-
duktivitet.

Byggecentrum har nu overtaget tilrettelægnings-
udsendelse af Tidsskrifttjenestens materiale.

Det er en virksomhed, der harmonerer med Byg-
gecentrums øvrige oplysningsarbejde.

Under vor rubrik „Byggeteknisk orientering“ vil
artikler, der stammer fra tidsskrifttjenesten, i frem-
tiden være mærkede BC-TT.

Nyt reolsystem

Aweso er navnet på et nyt system af vægskinner
hyldeknægte til opbygning af reoler af enhver
størrelse. Det er tegnet af professor Willy Guhl fra Kunst-
handels- og Værker-Akademiet i Zürich, og blev først fremstillet
i Schweiz, men fremstilles nu også her i landet på
licens af firmaet Detra.

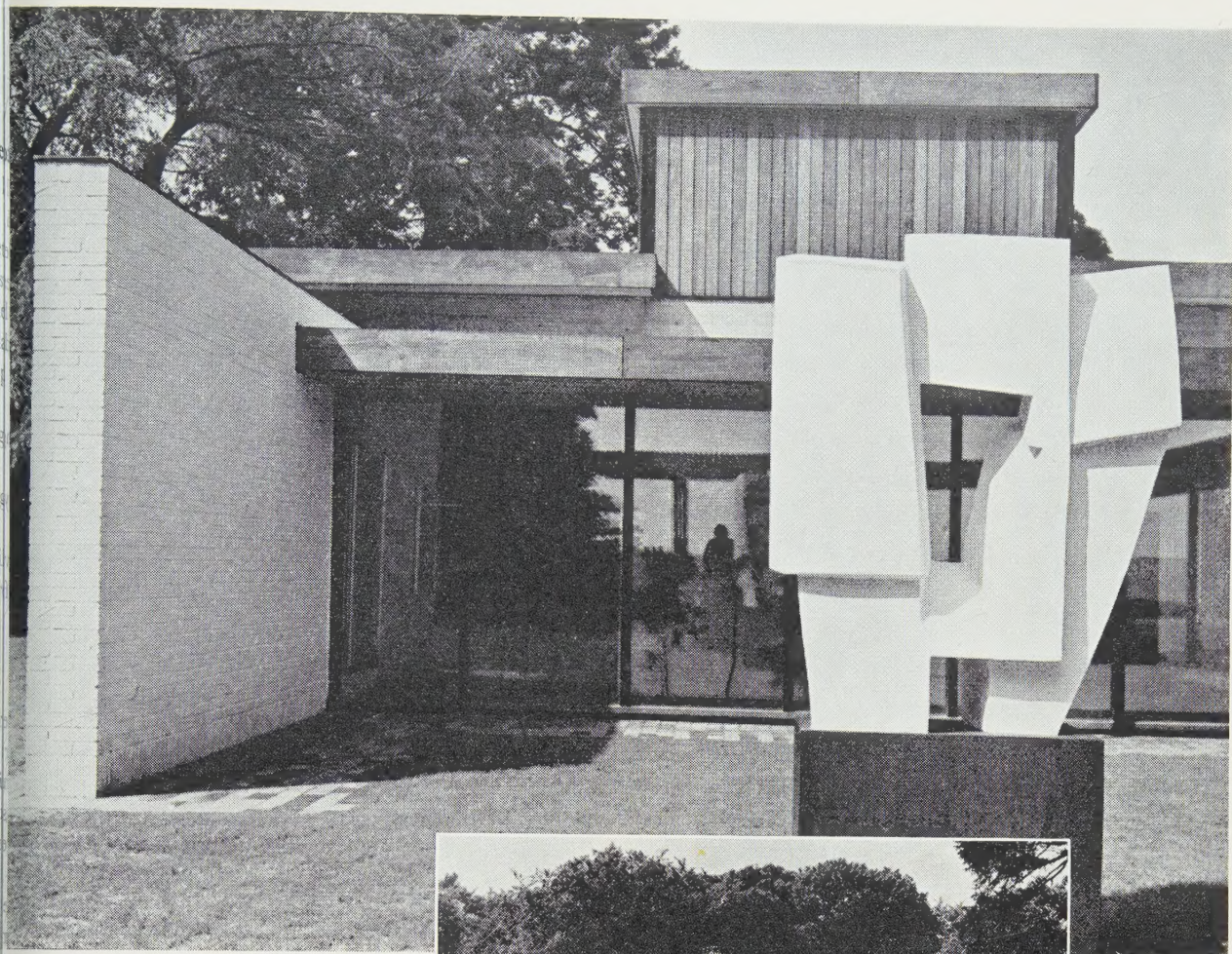
Systemet har mange fordele. Dels er det meget
vindeligt, idet det med forholdsvis få dele kan
bygges op på mange måder til vidt forskellige formål.
Dels er det enkelt at betjene ved udskiftning eller
forlængelse af opbygningen. Og så er det foruden at være
meget solidt også ualmindelig smukt forarbejdet.

I systemet findes der skinner af forskellige dimen-
sioner beregnet til forskellige belastninger. Disse
skinner kan enten monteres direkte på væg, med
afstander uden panelplader mellem skinnerne, eller de
kan monteres på stålrør i forskellige profiler og anvendes
til fritstående reoler, gondoler i butikslokaler osv.
Lignende. Desuden findes en særlig søjle til reoler,
der ikke fastgøres til væg, men står på gulvet og
støtter mod væggen.

De egentlige reolskinner er udført af letmetal (Alu-
minium), som enten står blankt eller mat, eventuelt
anodiseret i forskellige farver. Alle typer støtter-
søjler er matbehandlede sorte.

Knægtene findes i mange størrelser og i flere
formninger – enten til træhylder eller til glashylder.
Knægtene har en ganske speciel udformning, idet de
består af to dele: Den egentlige bærende knægt
sortbehandlet jern og en overdel, der skydes ind i
knægten og næsten dækker denne helt. Overdelen
er udført af samme type letmetal som reolskinnerne
og leveres i samme meget fine overfladebehandling.

Foruden de normale hyldeknægte findes et udvalg
af specielle knægte til særlige formål: tidsskriftshyl-
der, bøjlestænger til konfektionsforretninger osv. Men
såsom man har særlige ønsker, der ikke kan opfyldes

Arkitekter:
 Jørgen Bo og Vilhelm Wohlert, M.A.A.
 Malermester:
 Hilmar Rasmussen, København F

Louisiana

HUMLEBÆK

Blandt de mange interessante bygninger, som vi i 1958 har leveret vore anerkendte malervare-produkter til, er LOUISIANA sikkert den mest omtalte.

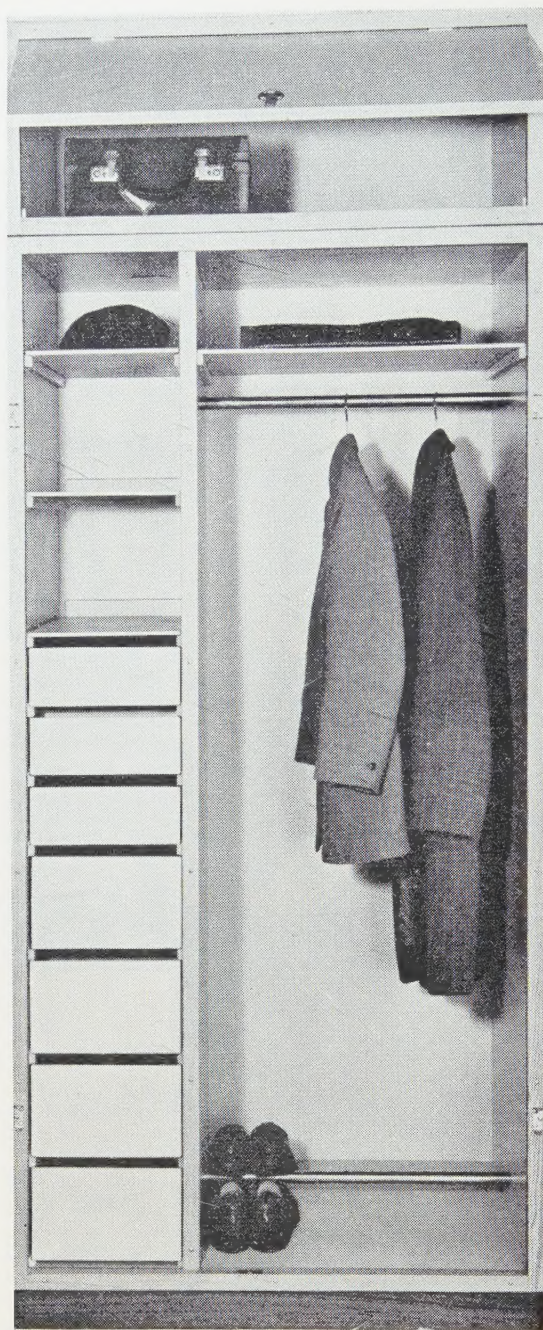
Et særdeles nydelig udført malerarbejde har været medvirkende til den smigrende opmærksomhed, som bygningen har vakt langt udenfor Danmarks grænser.

Vi håber, at endnu flere arkitekter vil benytte sig af vor konsulenttjeneste, som vi med held har startet i år.

Vi kan være Dem til stor hjælp ved udarbejdelse af arbejdsbeskrivelser til al slags byggeri, og vi kan i vore nyindrettede kontorer og demonstrationslokaler ved fabriken i Gladsaxe vise Dem næsten enhver tænkelig behandling af vægge og træværk.

Se **HFB** side 338

BECK & JØRGENSEN A/S
Farve og Lakfabrik
 ROSENKÆRET 25 · SØBORG · TLF. 69 03 11

Tegnet af Grethe Meyer og Børge Mogensen

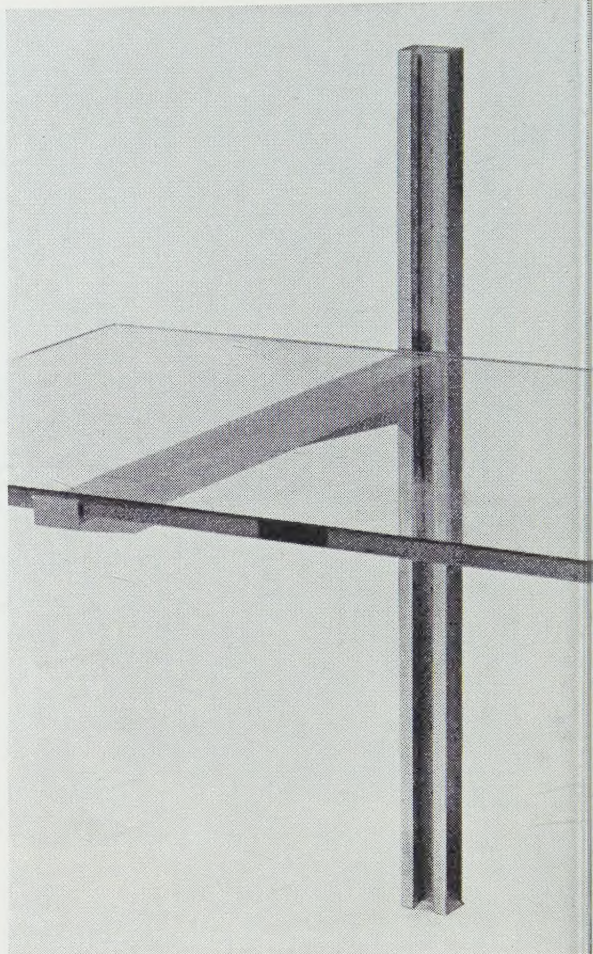

**Boligens
Byggeskabe**

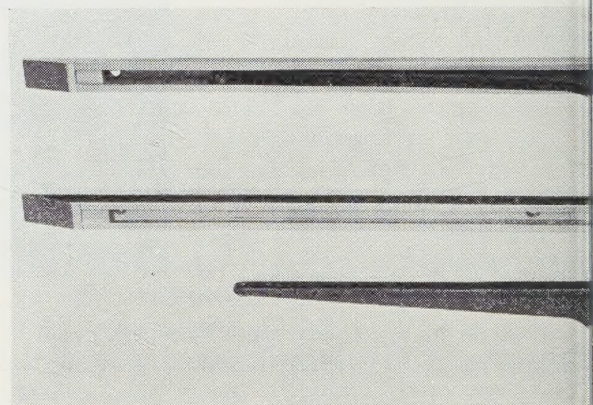
Forlang brochurer

**C. Danel . Gammel Kongevej 124
København V . Telf.: Hilda 2537**

A 734

Reolskinne med hyldeknægt til glashylde

Hyldeknægtene består af 2 dele – en bærende underdel i sort jern og en overdel i letmetal

med de allerede eksisterende dele i systemet, er det muligt at få fremstillet specielle hyldeknægte og skinner. Således er der blandt andet til prøvemontering af et værelse i det nye SAS-hotel i København fremstillet et sæt skinner og knægte, der bærer både toiletbord, sengebord, seng og sengelamper – alle disse fremstillet efter Arne Jacobsens særlige ønsker.

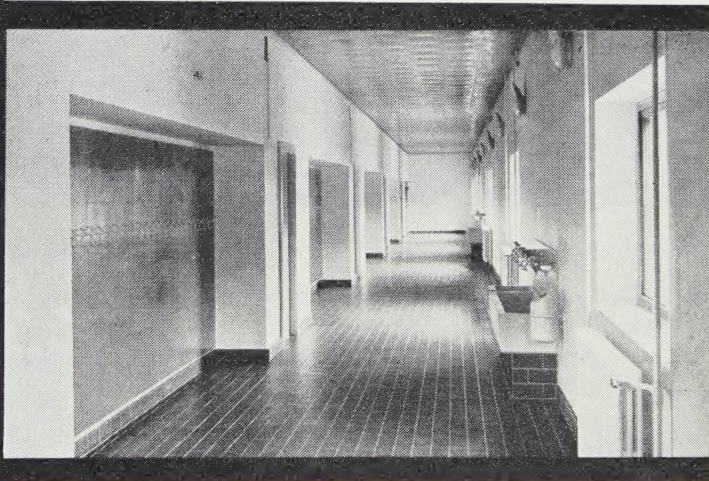
Iøvrigt udbygges systemet stadig med nye dele og net af professor Willy Guhl.

Aweso-systemet er allerede blevet anvendt på mange steder her i landet til store specielle indretninger.

Ungdom er ubarmhjertige slidere

hvor de færdes, findes ingen nåde for gulv-
fladerne. Her gælder parolen: Hårdt mod
hårdt. Her er Hasle Klinker svaret. De
er lige velegnet inde som ude, renholdel-
sen er den enklest tænkelige: Vask med
koldt vand, det er alt – og med de mange
formater og farver er der rige muligheder
for at skabe smukke, særprægede flade-
effekter.

HASLE

keramiske gulve

A/S HASLE KLINKER- & CHAMOTTESTENFABRIK

ØSTERBROGADE 6 • KØBENHAVN Ø • C. 12.254

NYT FRA

Arnold Busck

VILHELM WANSCHER

ARKITEKTURENS HISTORIE

Et usædvanligt smukt værk i 3 bind, på 1720 sider, i format $32 \times 20,5$ cm, med forfatterens egne tegninger, som har gjort bogen så eftertragtet.

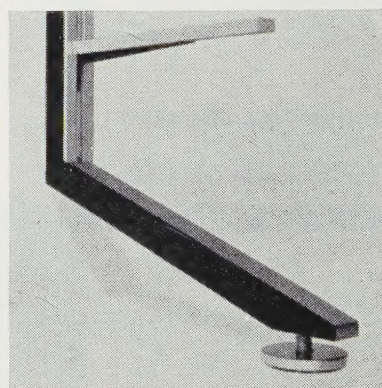
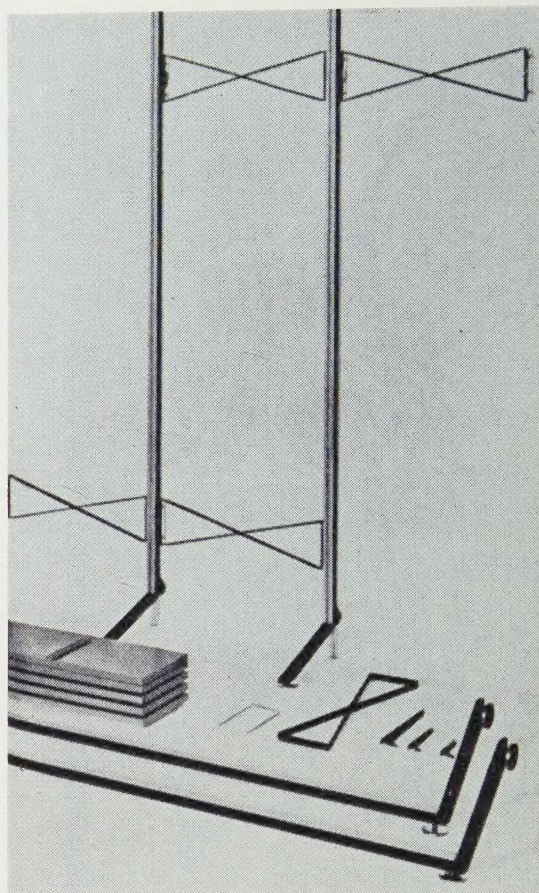
ARKITEKTURENS HISTORIE har tidligere været udsolgt, men et mindre restoplag er nu atter i handelen, til samme pris som ved værkets udgivelse i 1927-1929.

Kr. 114,00

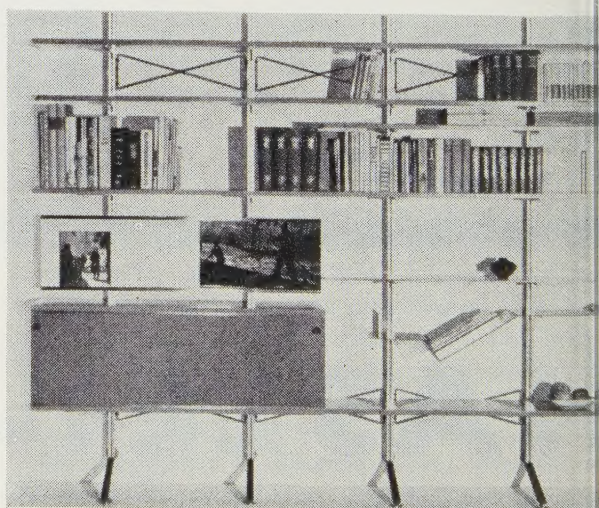

ARNOLD BUSCK international boghandel
Arkitekturfædelingen

Købmagergade 49 . København K . C. 2453, lok. 19

Reolen anvendt uden for-
gørelse i væg, den
på gulvet og støtter
væggen. De enkelte sø-
ner er forbundet
krydsformede tværsti-

PHILIPS

NEON

FLUROLUX

PHILIPS

PHILIPS FLUROLUX - det nye neonsystem

Philips nye neonsystem FLUROLUX fabrikkes efter en helt ny patenteret produktionsteknik.

Coating- og sintringsprocesserne er i Philips neonfabrik blevet industrialiseret, og rørene pumpes efter en varmpumpeteknik, der samtidig afspænder glasset.

Endvidere har det nye neonsystem kviksølvbestandigt glas, nye elektroder, forbedrede transformere og rørholdere.

Nu kan vi derfor tilbyde neonanlæg med:

- Større lysstyrke (FLUROLUX har reflektorbelægning)
- Længere levetid
- Ensartet lysende systemer
- Konstant lysstyrke på et højere niveau
- Lavere driftsudgifter
- Maksimal driftssikkerhed

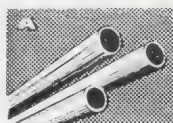
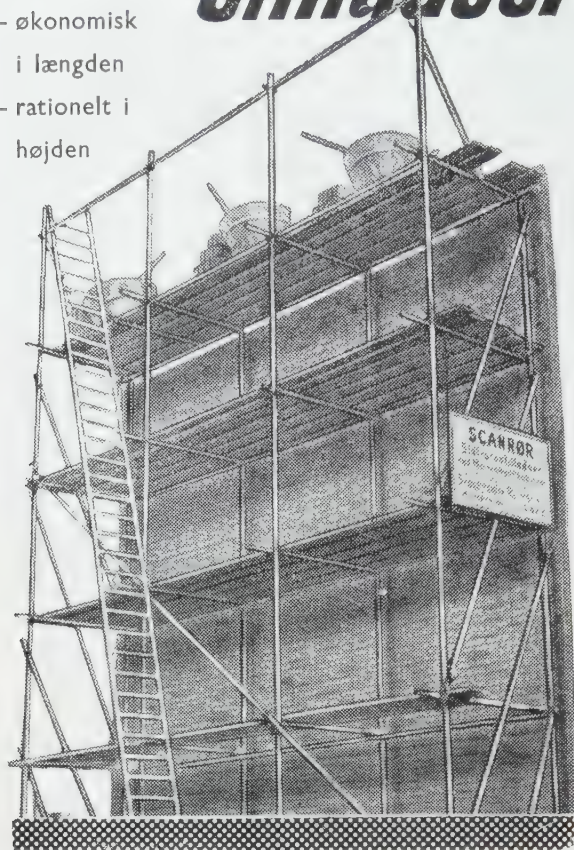
Har De et neonemne, så ring eller skriv til os.

Philips reklameekspedition sender Dem gerne eksemplarer af den nye salgsbrochure om PHILIPS FLUROLUX-neon.

PHILIPS AKTIESELSKAB . NEONAFDELINGEN
ENGVEJ 153 KØBENHAVN S ASTA 2222

SCANRØR stilladser

- økonomisk
i længden
- rationelt i
højden

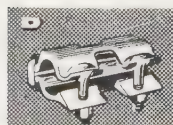
STILLADSRØR 48 mm

NORMALKOBLING

DREJELIG KOBLING

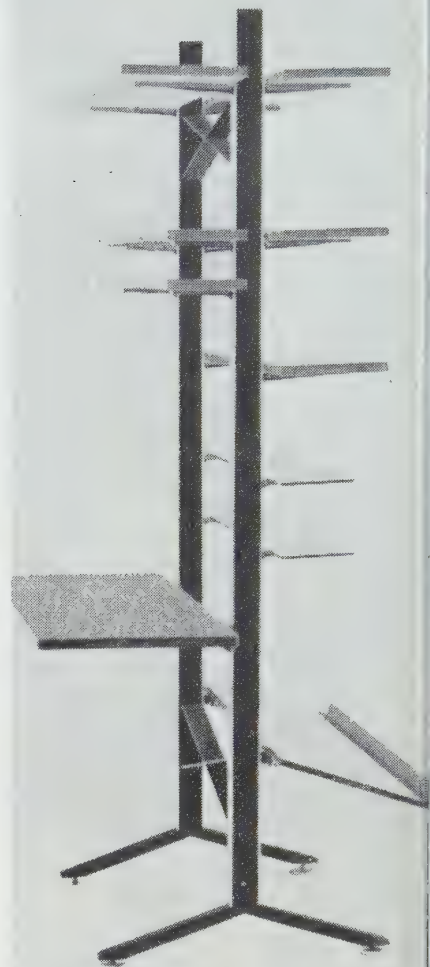

TRÆKFAST KOBLING

SCANRØR er svaret på Deres stilladsproblemer. SCANRØR-stilladser sikrer en rationel og økonomisk løsning, når det gælder byggeri i højde. SCANRØR-stilladser fås både i det normale rørstillads og rammostillads – begge typer med sikre Mannesmann-koblinger.

**SKANDINAVISK
RØRFABRIK A/S**
HORSENS · TLF. (066) 24711

Aweso-systemet anvendt i fritstående reol – vist med forskellige typer og størrelser af hylder

det hævder sig meget fint – både i kraft af dets fleksibilitet og store anvendelighed og i kraft af det smukke udseende. Det er et system, som uden tvivl vil blive anvendt meget i den kommende tid.

Ballon som stillads og hejseapparat

Usædvanlig løsning på et usædvanligt problem

I Kansas, U.S.A., har man fornylig rejst en kuppelformet aluminiumsfabriksbygning, ca. 48 m i diameter og 16 m høj, på 3 arbejdsdage med et mandskraft på 38 med den noget usædvanlige teknik: to kæmpe balloner som stillads og „donkraft“.

Aluminiums-kuppelen samles af en mængde triangulære stykker, og de første dele boltes sammen og trent i terrænhøjde ovenpå den ene – og mindst en ballon omkring en stålmaster. Denne „lille“ ballon pumpes op efterhånden som kuppelen udvides i omkreds og når ballonen har nået fuld størrelse – en diameter på ca. 17 m og en højde på 8 m – træder den underliggende og større ballon i aktion, alt mens aluminiums-kuppelen udvider sig mod sin endelige størrelse.

arbejdsgang og

småvink ved opsætning af

LUX

* skillevægge

OPSTILLING

Fliserne samles på stedet med LUX patentklemmer over sokkel eller bæren. Hvor fire flisehjørner samles, anvendes såkaldte Plusklemmer. I flisederrækkerne Minusklemmer. Der medgår 55-60 klemmer pr. m². LUX klemmerne angiver fugetykkelsen. Skal skillevæggen opsættes på betonsokkel, kan denne udstøbes samtidig med udfyldningen. Som støbeform tjener f. eks. 2 støbebrætter på kant, ovenpå hvilken LUX-skillevæggen opstilles. Skal gulvet belægges med terrazzo, må sokkelen støbes så langt tilbage fra flisekanterne, at der er plads til ca. 1 cm terrazzo-beklædning. Under udstøbningen kan LUX skillevæggen f. eks. styres med et brædt på kant på væggen sider af væggen holdt sammen med bindetråd.

UDSTØBNING ETC.

Der kan anvendes cementmørtel 1:4. Forinden mørtelen ihældes, er det nødvendigt at vande den opstillede flisevæg godt, da mørtelen ellers ikke ordeler sig rigtigt og ikke binder. Udfyldningen, der kan kontrolleres gennem de åbne fuger, kan foretages på een gang af hele væggen incl. den eventuelle betonsokkel.

Efter en time efter udstøbningen bør en foreløbig rensning af væg og udvendige klemmer foretages med vand og kost. Rensningen må udføres forsigtigt, så fugerne ikke udskylles for stærkt. Der må ikke spules med slange. Efter to døgn forløb slås de udvendige ringe af med et let hammerslag, og fugning foretages. Skulle enkelte ben fra afstandsholderne være for langt fremme i fugen, fjernes de med et let slag med en flisemejsel.

AFSLUTNING AF KANTER

Kanter kan dækkes med jern eller fliser. Øverste vandrette afslutning kan foretages ved, at man finpudser mellem fliserne. Man kan også afslutte foroven med to rækker rundingsfliser og indlægge en tilskåret flisestrimmel (16-18 mm). Lodret kan på samme måde afsluttes med to rækker rundingsfliser med en flisestrimmel imellem, men hertil kan desuden leveres en ca. 5 mm bred flise-afdækningsliste med to lange parallelle, afrundede kanter (Katalog 535), som kan dække hele forkanten. I sidstnævnte tilfælde afsluttes fliserækkerne med to rækker alm. skarpkantede fliser.

Forinden skillevæggen udstøbes, reserveres plads til mørtel til fastsætning af flisestrimler ved, at man indsætter en passende, f. eks. 1" tyk træliste mellem fliserne for enden af væggen.

AFSLUTNING AF VÆGGEN

Foretages på sædvanlig måde evt. ved anvendelse af fin ståluld, der ikke rører fliserne.

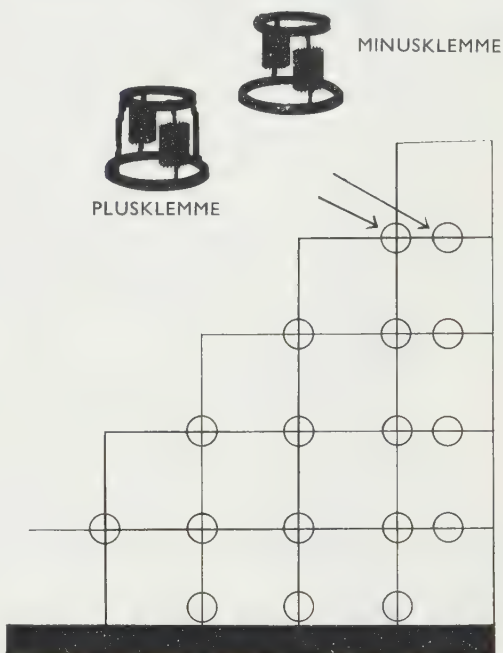
OPFØRELSE AF SAMMENSTØDENDE SKILLEVÆGGE

Det bør tilstræbes at indføre side-skillevæggen i hoved-skillevæggen midt i eller for enden af en flise, der udskæres, idet det giver den nemmeste arbejdsgang. Det anbefales at udføre hoved-skillevæggen først og indlægge betonjern med ombøjede „stritter“ til forankring af side-skillevæggen. Ved udstøbning af hoved-skillevæggen tages i øvrigt passende hensyn til den efterfølgende forbindelse med sidevæggene.

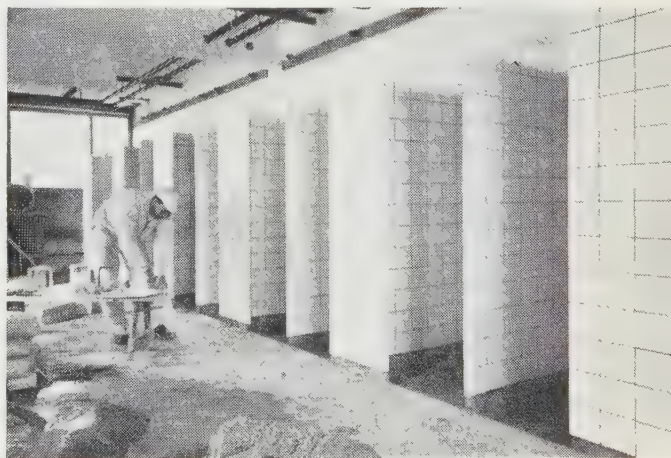
Vår sidevæggen er opstillet og indpasset i hovedskillevæggen, kan man under udstøbningen, styre væggen ved at indskyde f. eks. 2" søm, hvor der skal være fuge mellem de to vægge. Fugen er derved samtidig markeret.

ARMERING

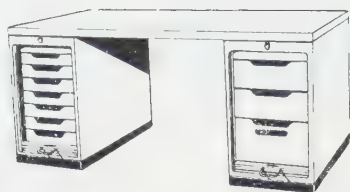
Den færdige LUX væg er temmelig stiv i sig selv, men armering ved indbygning af betonjern bør udføres efter beregning i relation til væggenes udtrækning. Såfremt man støber betonsokkel samtidig med skillevæggens udfyldning, bør man foretage forankring i gulvet ved søm eller „stritter“, der evt. anbringes forud ved gulvets støbning.

Skillevæg opsat ved hjælp af LUX på Nordisk Kabel- og Trådfabrik, Glostrup

* LUX er patentanmeldt og må kun anvendes i forbindelse med MEISSNER og BOIZENBURG fliser

Vi præsenterer her Organisations-skrivebord B 12000 tegnet af arkitekt Hans J. Wegner M.A.A.
Plademål 164 x 82 cm med fuldstændigt frit ud- og omskiftelige skuffer.

Af nyheder kan nævnes:

Den ny PLANA-skrivemaskinestol med alle tekniske raffinementer og 5 års garanti på fabrikationsfejl.

Usynlige staver på samtlige jalousiskabe.

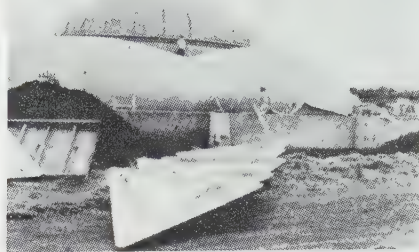
Samklappelig talerstol med el-installation.

Kontormøbler til alle formål i flere serier og størrelser.

A/s PLANMØBEL

KØBENHAVN: BORGERGADE 17 . MI 3881

ÅRHUS: SKANDERBORGVEJ 108 . TELF. 2 86 66

Afprøvelse af ballonerne før samlingen af kuppelen begynder. Den store ballon er fuldt oppumpet, den store kun delvis. I forgrunden nogle af kuppelens trekantformede aluminiumselementer

Kuppelen er færdigmonteret og ved at blive anbragt på pillerne. Til venstre ses den fuldt oppumpede største ballon

Den færdige aluminiumskuppel. Ballonerne er tømt for luft og fjernet

GRANIT MARMOR SKIFER SAND- & KALKSTEN

VALD. HANDBERGS
STENHUGGERIER & STENBRUD A/s
H. C. ANDERSENS BOULEVARD 33
CENTRAL 3051 - 3059

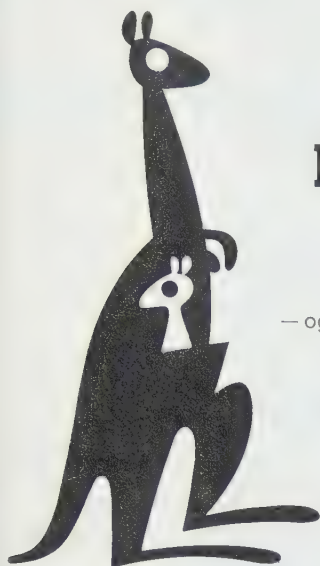
Når dette punkt er nået, fastgøres kuppelen til sin forvejen støbte piller, der overtager belastningen, mens ballonerne tømmes for luft.

Afgørende ved ballonmetoden er selvfølgelig en så meget som mulig ensartet udvidelse hele vejen rundt, og muligheden for stadig at holde toppunktet centreret. Den maksimale udvidelse kontrolleres af en U-jerns ring omkring hver af ballonerne, og styringen foregår med regulerbare kabler, fastgjort i U-jernet og i gulvbetonen.

Til den underste ballon er der adgang gennem en sluse, således at eventuelle „punktering“ straks kan findes og repareres. Trykket inde i ballonen er især kun op til ca. 0,01 kg/cm² og derfor umærkeligt for personer, der inspicerer ballonens indre. Til ballonens fremstilling er der brugt en stærk nylon, „Hydron“, der er beklædt med syntetisk gummi.

Forud for de 38 mands 3 arbejdsdage er gået en projekteringsperiode på 2 måneder, hvorunder man bl. a. ved hjælp af modeller af ballonerne har instrueret samtlige medvirkende om fremgangsmåden. **BC**

Kilde: Industrial Covers, Inc., San Francisco, Calif., U.S.A.

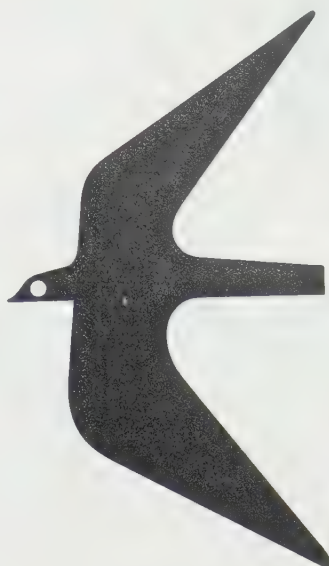

Sikken komfort!

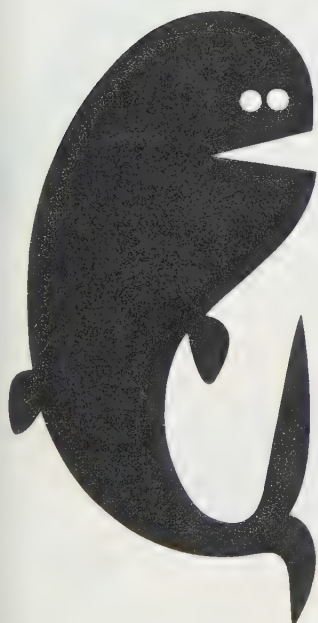
Dejlig plads
til 4-5 voksne — både
til arme, hoved
— og selv de længste ben!
Dybe, magelige
sæder, fint affjedret!

Sikke linier!

De ny
karosseri-linier gør
Opel Rekord
til en ren skønhed
længere, lavere
og bredere!

„Rekordernes Rekord“ kalder
pressen denne skønhed af en
vogn med den uforlignelige
52 hk kvadratomotor, levende,
lydløs og økonomisk. Ene-
stående stabil. Fremragende
køreegenskaber. Alle 3 frem-
gear synkroniseret — og gen-
nemført lækkert udstyr. Tal
endnu i dag med en Opel-for-
handler.

Sikken kuffert!

35% større er den
— og Rekordens
kuffert var i forvejen
stor! Her er plads
til hele
familiens feriebagage!

Sikket udsyn!

Med sine store
panoramaruder har
Opel Rekord næsten 2
kvadratmeter
rudeareal!
Sikket udsyn!

OPEL REKORD

Finansiering gennem General

Motors Acceptance Corporation

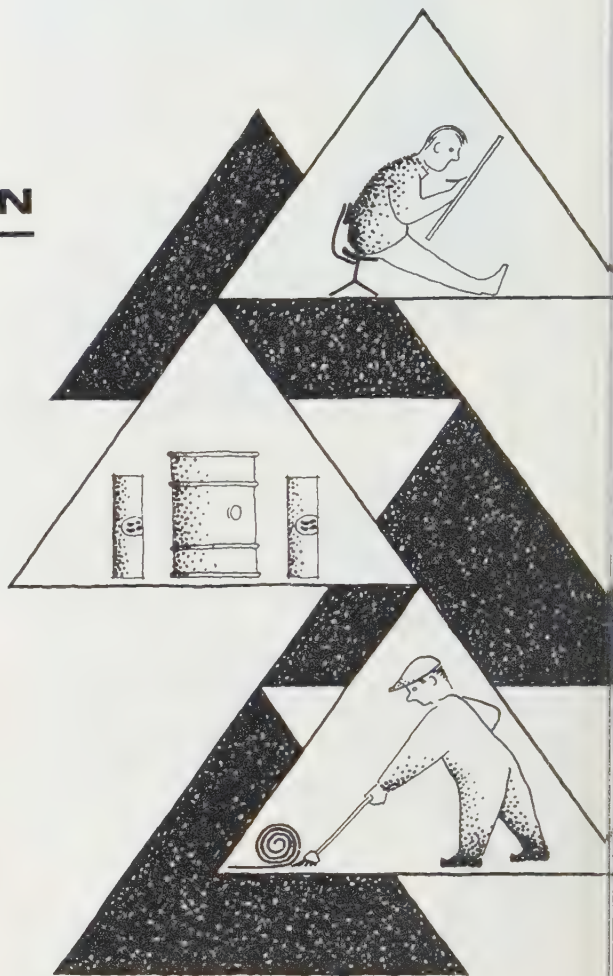
3

FORUDSÆTNINGER FOR SIKKER TAGDÆKNING

RIGTIG SPECIFIKATION

RIGTIGE MATERIALER

RIGTIG OPLÆGNING

Villadsen opfylder alle 3 krav med **ICOPAL** oplagt efter vore gennemprøvede BBC-specifikationer. 10 års garanti

TILKALD OS UNDER PROJEKTERINGEN

AKTS. JENS VILLADSENS FABRIKER

KØBENHAVN · MALMØ · OSLO · HELSINGFORS
med 24 fabrikker over hele Skandinavien

HOVEDKONTOR: ISLANDS BRYGGE 41 - KØBENHAVN S - TELEFON ASTA *2800 . RIGS. 3

En side af ny, norsk arkitektur

Af Nils-Ole Lund

Det udvalg af norsk arkitektur, der her præsenteres, foregiver ikke at være udtryk for den gennemsnitlige standard. Ej heller er det en samling af de tilsyneladende objektive bedste huse. Udvalget er derimod foretaget for at give eksempler på en ganske bestemt side af norsk bygningskunst.

Et alvorligt forsøg på at skildre alle tendenser og udviklingslinier er naturligvis umulig i artikelform. Det er heller ikke muligt at give den samfundsmæssige baggrund for de norske arkitekters skaben: De politiske forhold, herunder arbejderpartiets stilling til den moderne arkitektur, den følelsesmæssige reaktion sidst i trediveerne, krigens isolering, genrejsningen med opbygningen af Nordnorge, arkitektstandens svage samfundsmæssige placering, uddannelsens mangler o. s. v.

De regionale forudsætninger

Den norske natur er overvældende og dominerende. Den kan endnu i sin voldsomste udfoldelse udgøre en trusel mod menneskene. En nordmand respekterer

derfor naturen. Han lærer dens vilkår og farer og kan derved opleve dens storhed og rigdom.

En dansker derimod er opvokset i et kæmmet og kultiveret miljø, hvor det menneskeskabte dominerer, og den tiloversblevne natur er reguleret og pacificeret.

Det er derfor rimeligt at søge den norske arkitekturs særpræg i dens møde med naturen: i den måde den underordner sig og i den måde den accentuerer og fremhæver omgivelserne.

Når naturfølelsen således tilsyneladende er i behold, kunne man have ventet, at de norske arkitekter var blevet inspireret til mangel på arkitektonisk stordåd. Mærkeligt er det derfor, specielt i konkurrencer at konstatere, hvor stor ufølsomhed der lægges for dagen i placeringen af huset og i organiseringen af omgivelserne.

Det var ikke altid sådan.

Går man tilbage til de gamle gårdanlæg, til tiden før industrialiseringen, til tiden før arkitekten havde spist „of the tree of verbalization“ og i sin uskyld ikke vidste at skille form og funktion, finder man, at bygmesterens æstetiske sans var automatisk. Hvad der før skabtes gennem intuitiv vælgen må i dag bevidst dannes gennem intellektuel tankevirksomhed. (Fra *Sibyl Moholy-Nagy: Native genius in anonymous architecture*).

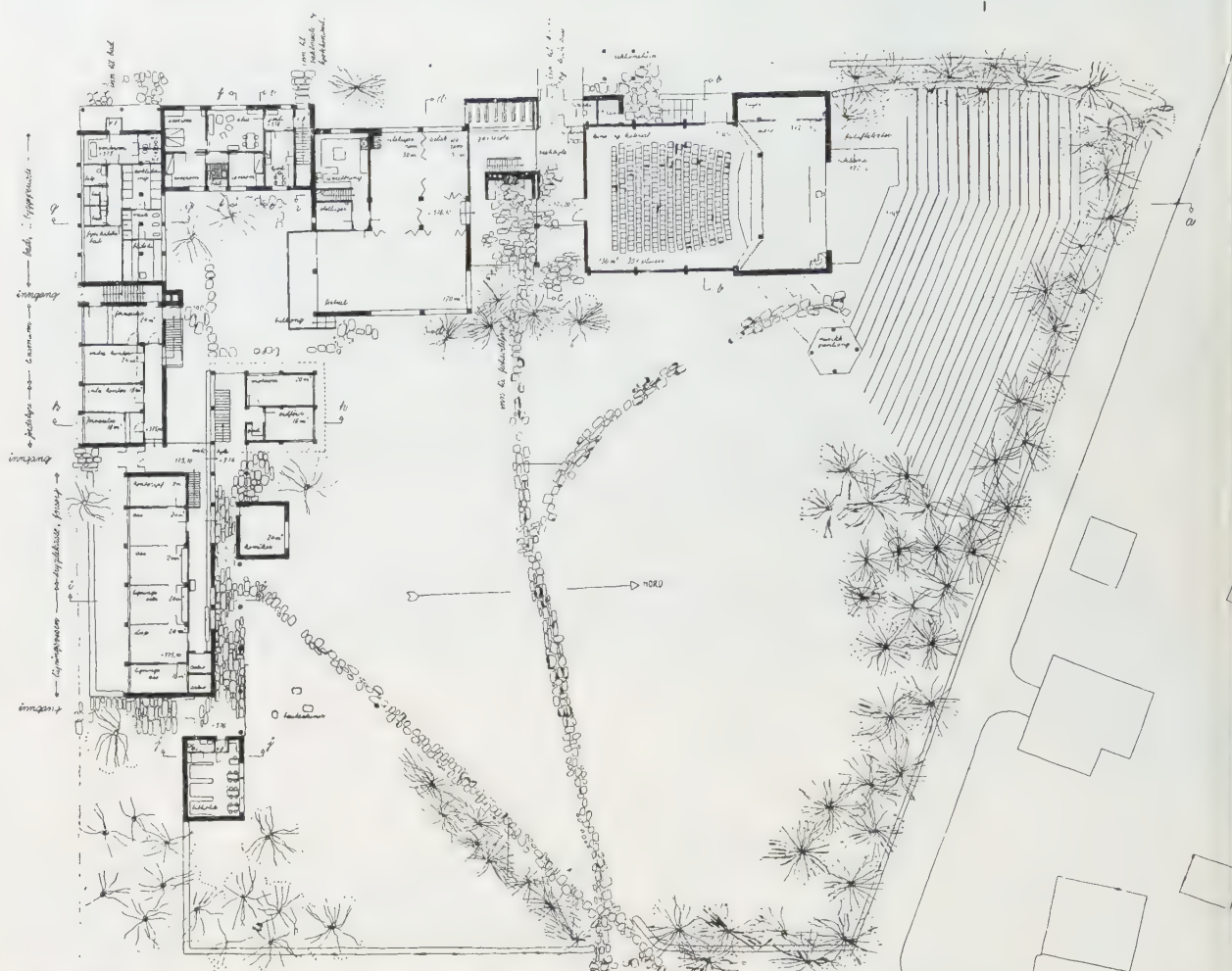
Samtidig med at den videnskabelige udvikling har givet mennesket de tekniske muligheder, har den forandret dets syn på sine omgivelser. Fra den religiøse

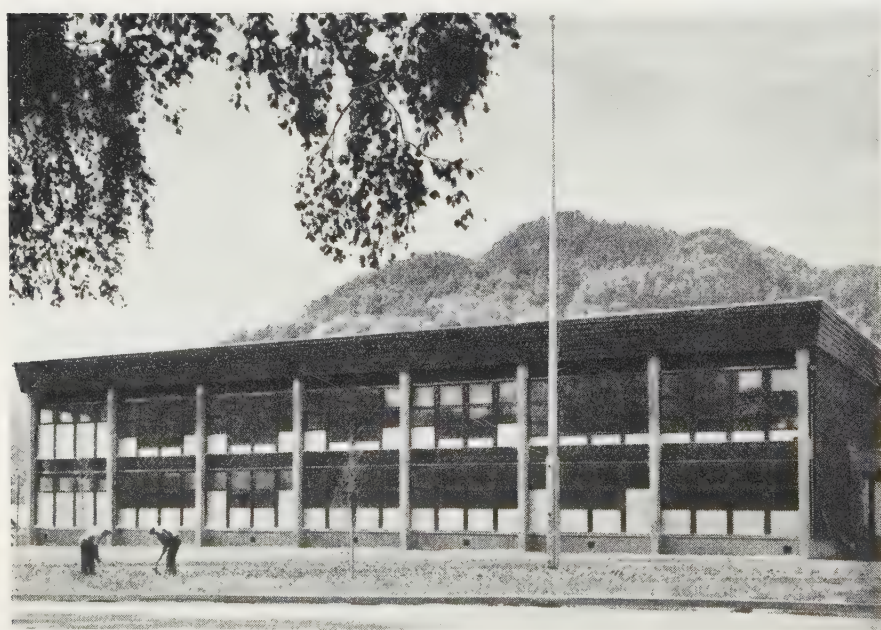
Knut Knutsen: Konkurrenceforslag til Sveabu, Voksenåsen, Oslo, 1956.
Faqade mod vest, 1:600

Façade mod vest

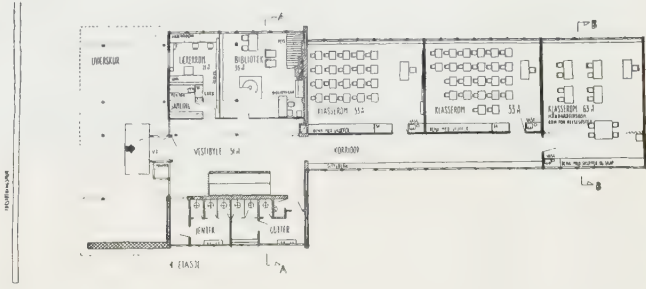
Knut Knutsen: Konkurrenceforslag til Vg Centrum, 1947. Plan 1:750

Knut Knutsen: Vg Herredshus, 1947

Are Vesterlid og Hans Østerhaug: Messenlia skole, Mesnali 1957
 Skolen set fra øst

Plan 1:600

Messenlia skole. Vestibule set fra indgangsdøren mod korridor udenfor klasserum

opfattelse af naturen, som det store givne, befolket af guder, over mellemstadiet: naturen som det gudeskabte, til den nuværende indstilling: naturen er en energikilde til glæde for menneskene, er der et stort spring. Det må nødvendigvis give sig udslag i den praktiske form, folk anvender, når de bebygger jorden. Ærbødigheden må forsvinde.

At bevare den jomfruelige natur er i Norge blevet et stort problem. Spørgsmålet er, om menneskene nu, da de er blevet i stand til at udfolde sig i en hidtil ukendt grad, kan begrænse deres indgreb.

Naturen selv er hævet over problemstillingerne godt-ondt, grimt-skønt. For at kunne fælde domme her må der kunne gøres et ansvar gældende. En udsigt kan være storladent eller kedelig, måske ubehagelig, men aldrig grim. For at kunne benytte disse værdier må det være menneskeskabte ting der vurderes, og deres relationer til omgivelserne der karakteriseres. Er huset gjort med følelse for terrænet, er det rimeligt og logisk på dette sted?

De personlige forudsætninger

Hvordan giver da alle de ovennævnte synspunkter sig udslag i norsk arkitektur? For naturligvis accepteres de på forskellig vis.

Det ene yderpunkt repræsenteres af de arkitekter, der betragter huset som et nødvendigt onde. Det vil altid være en forringelse af det sted, det placeres, og for arkitekten gælder det om at gøre ødelæggelsen mindst mulig.

Fører man disse synspunkter til deres yderste konsekvens, må resultatet blive det camouflerede hus i den vildtvoksende have. Naturligvis finder man få

rene eksempler på denne pessimistiske løsning. Den klareste og bedste er Knut Knutsens nogle år gamle sommerhus ved Portør på Sørlandet. Huset har lånt form af de omliggende klipper og forsvinder iblandt dem. Det er bygget uden tegninger og skabt på stedet af håndværkere og arkitekt. Materialerne er gamle forskallingsbrædder.

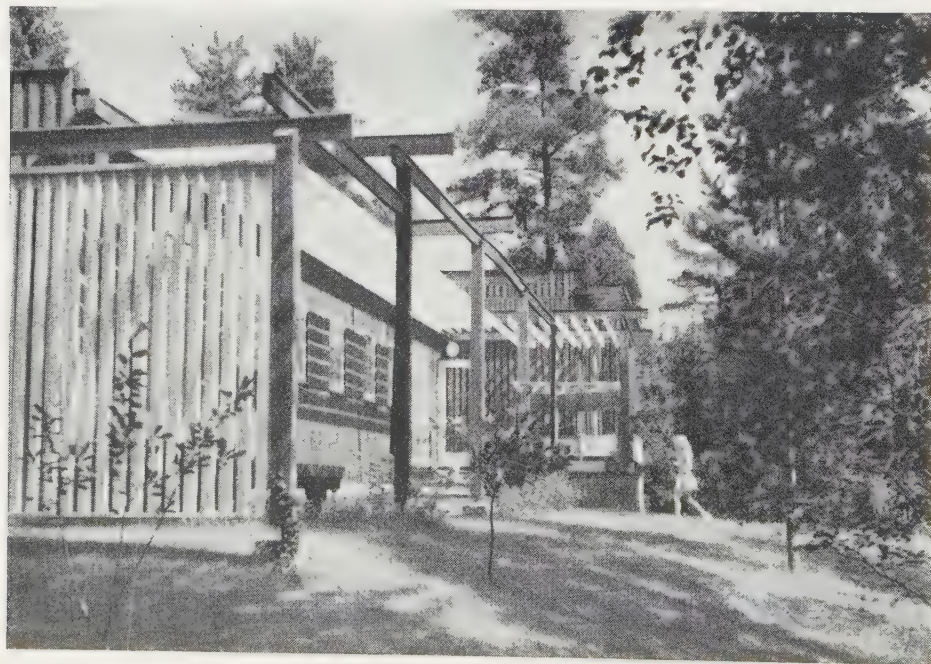
For Knut Knutsen har det naturligvis været vanskeligt at bringe teorierne om „at tingene skal gøre så uvesentlige som mulig“ til anvendelse ved store byggerier. De er i sig selv så dominerende, at forsøget på at opløse dem og få dem til at forsvinde, er dømt til at mislykkes. Resultaterne kan derfor blive ulogiske og måske forvirrede.

Knut Knutsen har dannet skole, både ved sin pædagogiske virksomhed og ved sit byggeri.

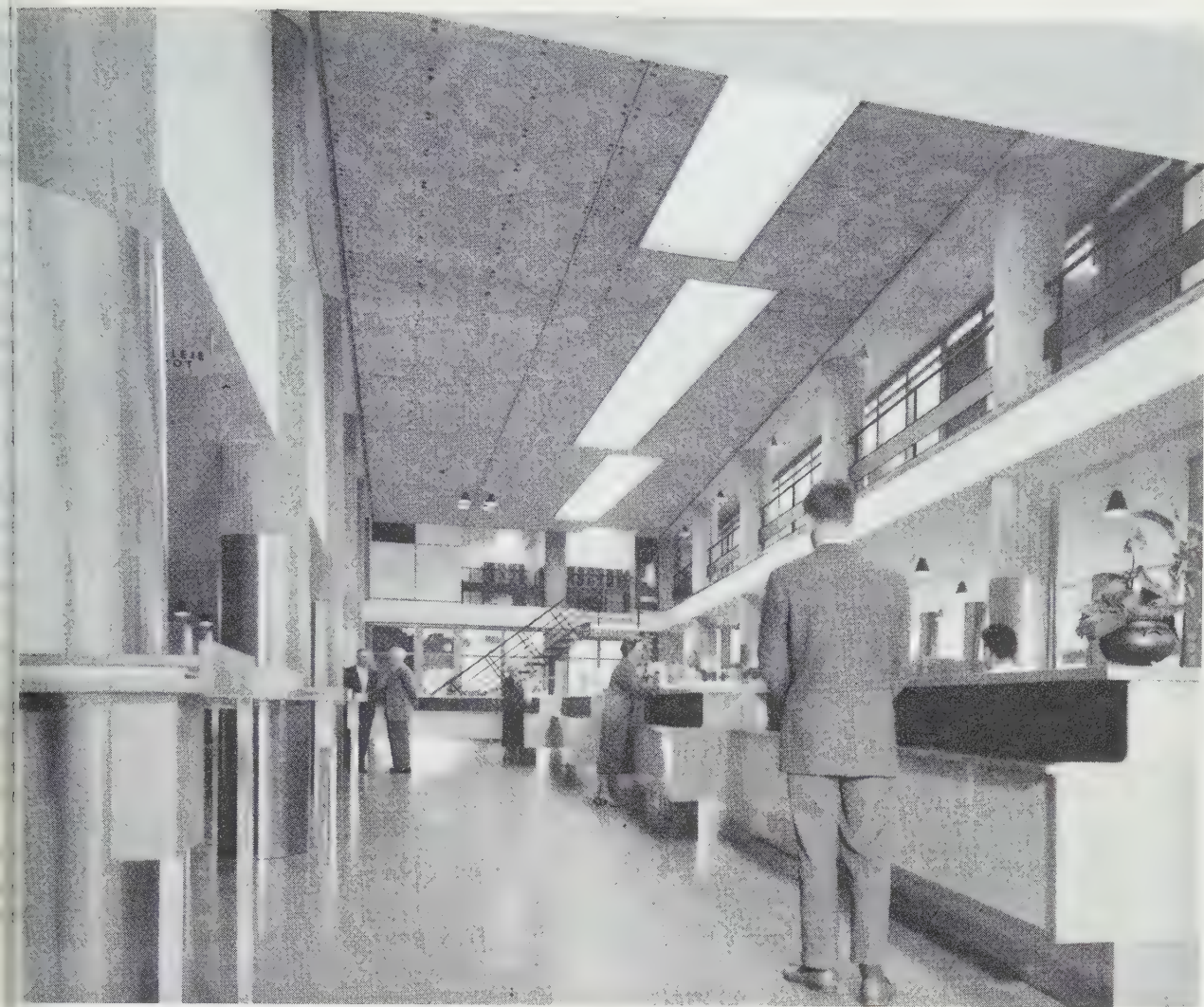
Det der satte denne bevægelse i gang var konkurrencen om herredshuset i Vågå (1947). Her var Knutsen med et projekt, der skulle blive rettesnor for de kommende arkitektårgange. Konkurrenceforslaget karakteristiske motto var: stille bevægelse, bortgjermet, antydninger. Hver funktion har fået sig eget hus. Herved har arkitekten kunnet give det store anlæg den samme målestok, som præger den gamle bebyggelse i Vågå. Blokkene forskyder sig i forhold til hinanden både i plan og i højden. De registrerer terrænets mindste spring og fuldender gennem det varierende materialevalg indtrykket af bevægelse.

Desværre tillod kommunens økonomi ikke det store anlæg. Resultatet er blevet, at der indtil nu kun er opført en blok (1958) i en anden arkitektur, og med end tre bliver der næppe.

Vågå centrum blev det store forbillede.

*Molle og Per Cappelen: Villa
Trosterudveien, Oslo, 1955*

Knut Knutsen: Folkets hus, Oslo. Interiør fra banken, 1958

Den formopfattelse, form-moral, der kommer til udtryk i disse huse, stiller store krav til sikker artistisk kunnen. Taget i brug af amatører bliver resultaterne kun opløsning og kaos.

Der er gået 11 år siden konkurrencen, og i de her viste eksempler i Are Vesterlids og Hans Østerhaugs skole i Mesnali (1957) og i Molle og Per Cappelens villa (1955), er de oprindelige idealer blevet modificerede og påvirkede af internationale strømninger. Det samme gælder Knut Knutsens sidste arbejder, bl. a. det viste interiør fra banken i „Folkets hus“ (1958) i Oslo.

Stadigvæk er anvendelsen af ubehandlede materialer karakteristisk ligesom det tilstræbt levende i fagadernes opbygning og i rummenes disponering.

Et par år efter krigen blev der på „statens kurs for arkitekter“, Oslo, uddannet et hold, der lige som det ovennævnte kuld under Knutsen viste usædvanlige kvaliteter (resultatet er blevet, at man taler om norske arkitekter som om vine og inddeler dem i gode og dårlige årgange).

Nogle af eleverne sluttede sig sammen i den norske

CIAM-gruppe. Denne talte desuden blandt andre Arne Korsmo og en overgang Jørn Utzon. Efterhånden har medlemmerne ekskluderet hinanden for manglende rettroenhed, og samarbejdet er ophørt. Alligevel har deres huse bevaret så meget fællespræg at man rimeligt kan tale om „retning“.

De primære og enkle løsninger foretrækkes. Moduler og standardisering benyttes både som midler og inspiration. Der lægges megen vægt på konstruktiv klarhed og gennemarbejdede detaljer, der dog undertiden kan virke meget grove.

Materialerne står udendørs med strukturen synlig. Indvendig indskrænker farvevalget sig normalt til klare primærfarver.

Ansæt på byarkitektens kontor i Oslo byggede Sverre Fehn og Geir Grung i 1954 Økern aldershjem. De fik forbavsende frie hænder og tegnede aldershjemmet som en rektangulær blok, der i sin midte indeholder to grønnegårde.

Samarbejdet fortsatte udenfor byarkitektens kontor med museet for de Sandvigske samlinger, Maihaugen

Sverre Fehn og Geir Grung: Alderdomshjem på Okern, Oslo, 1954

Geir Grung og Georg Greve: Skole i Vettre, 1958

Sverre Fehn og Geir Grung: Museet for de Sandvigske samlinger, Maihaugen, Lillehammer, 1957

Lillehammer (1957). Bygningen rummer kunsthistoriske samlinger og gamle værksteder, og supplerer selve friluftsmuseet. Et karakteristisk træk, der går igen i næsten alle de to arkitekters arbejder, er den kraftig vandrette virkning: taget er uformet som en stor kasse og stærkt udkraget.

I Vetre skole (1958) har Geir Grung i samarbejde med Georg Greve yderligere udviklet de ideer, der lå til grund for Økern aldershjem og Lillehammer-museet. Skolen er endnu ikke fuldt udbygget og mangler to floje med klasseværelser.

I sin pavillon på verdensudstillingen i Bryssel har Sverre Fehn for sit vedkommende klart vist, hvad han vil.

I en udstillingsbygning er muligheden for at arbejde med den yderste konsekvens naturligvis større end i det permanente byggeri. Pavillonen ligger ud mod verdensudstillingens hovedgade. Hele den side, der vender ud mod publikum, er åben. De tre andre er lukkede med mure. Fra mur til mur går lange een meter høje fyrretræsklædte dragere. Taget er som pavillonen kvadratisk, og består af en dragerkonstruktion på tværs af hovedbjælkerne. Undersiden er dækket af marlux-lystags.

Taget går ikke helt ud til murene, og det tiloversblevne stykke er dækket af gennemsigtig plastic sprøjtet på en trådarmering. I pavillonens hjørner er der ingen overdækning.

Da arkitekten samtidig har benyttet søjler af klart plastic, har han opnået et spil mellem ude og inde, lys og mørke, der giver den lille pavillon overraskende mange oplevelser.

De ovennævnte arkitekter karakteriseres i deres forhold til naturen blandt andet ved deres forkærlighed for det horizontale, hvad der tillader dem at aftrappe deres bygninger ned over stærke terrænfald. Kontrasten til den opadstræbende natur understreges der- ved yderligere.

De er ikke bange for at flytte store jordmasser for at opnå de tilsigtede virkninger, men det endelige resultat er alligevel i harmoni med omgivelserne.

Sverre Fehn skriver om sit hus i Bryssel: „Tomten

med de store træer på 25 m har også vært med på å bestemme paviljongens form. Disse træer har gitt de innelukkede gårder et monumentalt preg det vil si de har fått høye „grønne vegger“. På denne måten har man fått inn et typisk norsk fenomen i selve Bryssel. I motsætning til forholdet i slettelandene, er naturen i Norge den monumentale faktor, mens bygninger spiller en mer „underordnet“ rolle i helhetsbilledet.“

Hos alle betydelige norske arkitekter sporer man naturligvis indflydelse fra udlandet. Hos Knutsen konstaterer man en tydelig beundring for Wright (taget på Vågå herredhus) og for Corbusier (detaljer på Folkets hus). Sverre Fehn er begejstret for Mies van der Rohe og Geir Grung for Aalto.

Alle har de imidlertid omdannet det internationale „stof“ og skabt huse, der først og fremmest vidner om personlig norsk stillingtagen.

Hos andre gamle medlemmer af CIAM-gruppen (Arne Korsmo, Christian Norberg-Schulz, Håkon Mjelva), er det regionale særpræg næsten forsvundet.

Forskellige i temperament og indstilling arbejder de alle i den „internationale funktionalismes“ ånd.

Arne Korsmo og Christian Norberg-Schulz har i deres kædehuse på Vetakollen på forskellig måde eksperimenteret med nye materialer, elementkonstruktioner, nye rumvirkninger og flexible planer.

To citater af Korsmo kan illustrere disse bestræbelser: „Sted og land gir det generelle sin nyanse etter tilpasningens lov, men det grunnleggende blir idearbeidet på „prototypene“ og her gælder det at skjønnhet er økonomi.“

Nye strømninger

Den foretagne opstilling over norsk arkitektur spænder fra Knutsens opløste „sig naturen underordnende“ huse til Korsmos bevidste forsøg på at acceptere industrialiseringen gennem anvendelsen af syntetiske materialer, moduler og elementer.

Alle de nævnte arkitekter kender naturligvis den japanske træhusarkitektur, og alle deres huse er mere eller mindre påvirkede af japansk boligkultur.

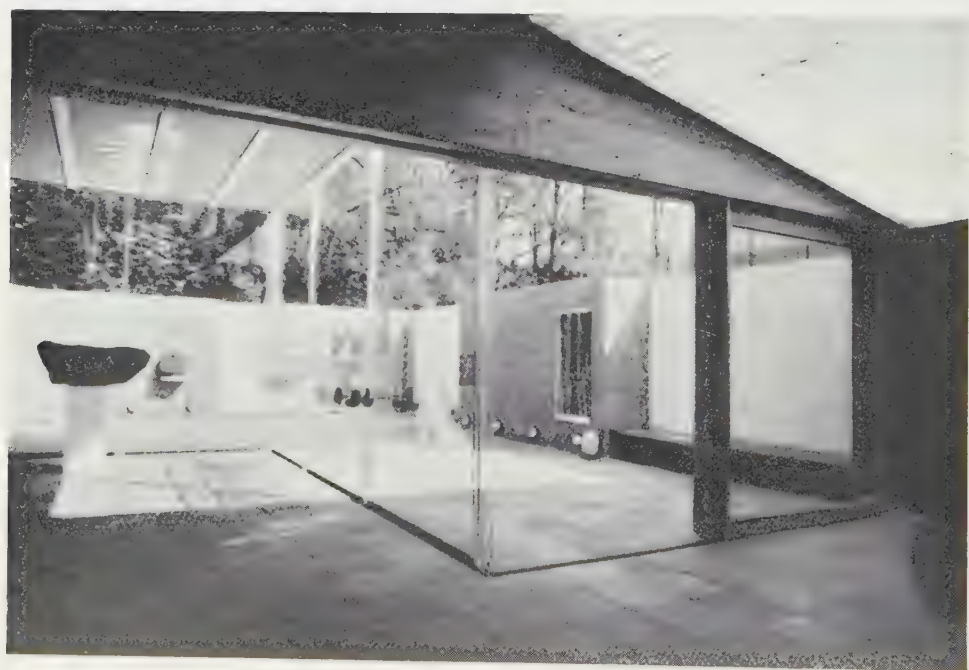
Kun få steder finder man imidlertid det raffinerede

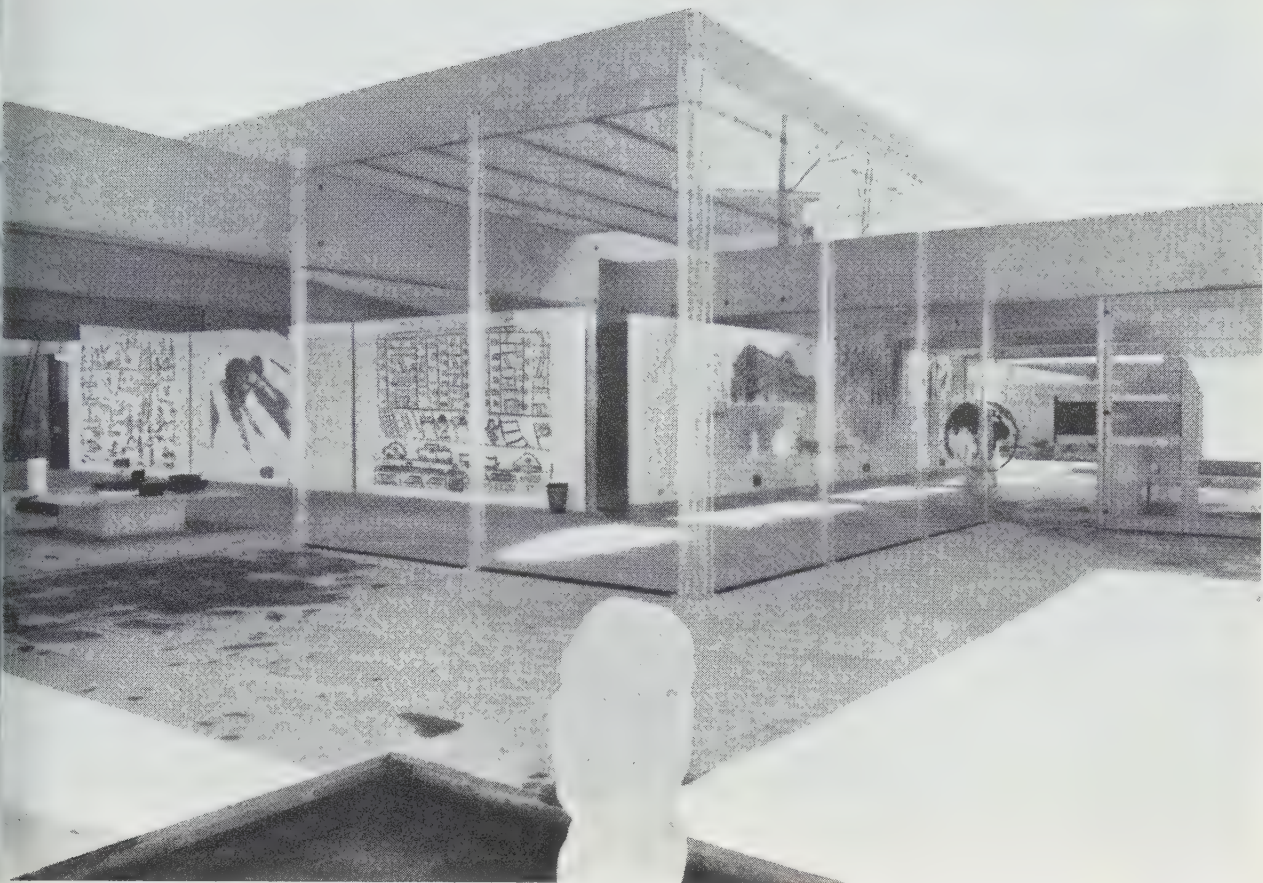
Geir Grung og Georg Greve: Nedgang til strømfordelingscentral, Oslo, 1958

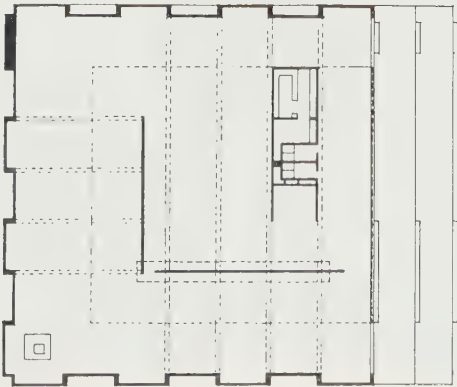
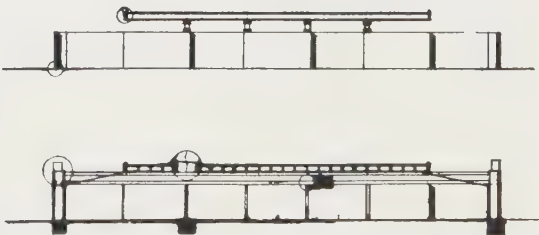
Norges pavillon på verdensudstillingen

Norges pavillon på verdensudstillingen

Norges pavillon på verdensutstillingen

Sverre Fehn: Norges pavillon på verdensutstillingen i Bryssel, 1958
Plan og snit 1:750

Christian Norberg-Schulz og Arne Korsmo: Kædehuse, Vetakollen, Oslo, 1954

eller udsøgte. Mellem mennesket og tingen og mellem mennesket og naturen savnes det intime forhold, det kultiverede.

I Vesteuropa og i Japan, hvor baggrunden for havekunsten er religiøs, er omgangen mellem mennesker og planter et produkt af århundreders udvikling.

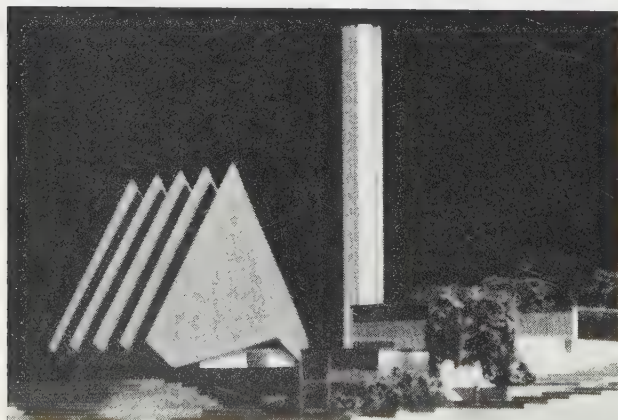
Hos almindelige mennesker i Norge rummer naturfølelsen mere af en kimpindstilling. Det er et nybyggerispunkt at betragte rydningen af en skov eller bortsprængningen af en kælder som triumfer. Intellektuelt er en sådan holdning urimelig, og man

må derfor forvente, at der i et land med en gammel fornem træhusarkitektur, efterhånden som arkitektsundervisningen forbedres, vil blive skabt flere og flere huse, der viser vilje til udsøgt form. Og ikke kun er bortgemte eller dominerende, men integrerede i omgivelserne.

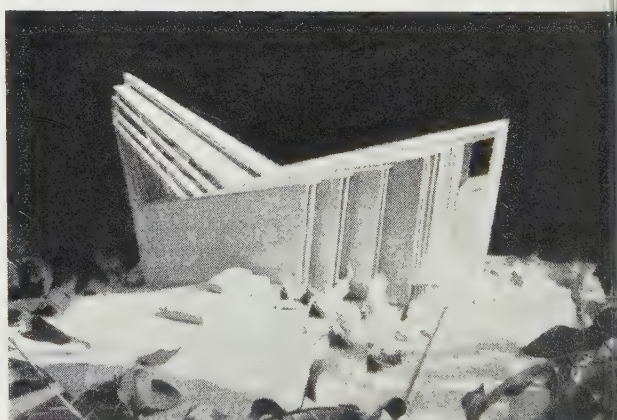
To førstepremier i konkurrencer om kirker, i Ålesund (Leif Olav Moen) og i Kristiansund (Odd Østbye) kan tages som tegn på sådanne bestræbelser.

Inspirationen kan i hvert fald heller ikke mangles i en så storslået natur.

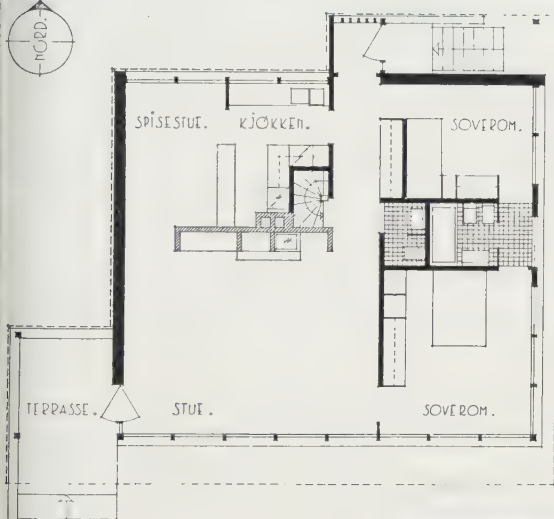
Nils-Ole Lund

Leif Olav Moen: Konkurrenceforslag til kirke i Ålesund, 1957

Odd Østbye: Konkurrenceforslag til kirke i Kristiansund, 1958

Plan 1:200

Façade mod syd

Typiske huse fra danske villaveje – men ikke typehuse. Individuel arkitektur er ikke det samme som god arkitektur. Typehuse kan betyde højere standard.

Mange små huse – én stor opgave

Når danske småhuse har ry for at være gode, så skyldes det utvivlsomt for en stor del arkitekternes indsats – men en indsats på en forholdsvis lille del af det samlede småhusbyggeri. Desværre er de gode huse ikke typiske og de mange ikke på højde med renomméet. En gennemgang af 625 helt almindelige statslånhuse fra boligministeriets arkiv, som snart vil blive offentliggjort af SBI, viser, at kun ganske få af disse huse rimeligt afspejler det, vi i dag ved om brugsrigtig udformning og afklaret konstruktion. Og hvis der skulle være nogen der tror, at disse materielle værdier er ofret (berettiget eller uberettiget) på æstetikens alter, så bedes de blot se øverst på siden.

Arkitekterne kan så trøste sig med, at den trediedel af småhusene (med statslån), der tegnes af arkitekter ihvertfald – blandt andet – rummer de bedste. Men det hjælper jo ikke meget på alle de andre. Arkitekternes arbejde med de små huse har ført til mange fine udtryk for de varierende opfattelser i tidens løb af den almindelige families behov og livsform, men det har ikke formået at ændre helhedsindtrykket af det billige énfamiliehus som et ikke gennemklaret produkt.

Man kan vel hurtigt enes om, at helst skulle hvert af de 4.–5.000 årlige småhuse – ligesom ethvert andet hus – være „et godt hus“. Men „et godt hus“ som billigt typeprodukt er en helt anden opgave end det enkelte, fremragende hus. De krav, man kan stille til det enkelte hus i retning af noget særligt, noget spændende, bliver urimeligheder at forlange af typeproduktet – og umuligheder, hvis statslansgrænsen skal holdes og de generelle krav om plads og udstyr ikke opgives. Det er næppe realistisk – og vel ikke engang særlig ønskeligt – at forestille sig 4.–5.000 små arkitektur-unica strøet ud over landet hvert år. Der er ingen særlig grund til, at alle disse almindelige små boliger skulle søge at demonstrere en individualisme, som ikke findes. Familierne, levevanerne, materialerne, pengene, m. m. er temmelig ensartede. Og trods den individuelle projektering og opførelse er alle statslånhusene også i dag temmelig ensartede – i deres hovedtræk. Men i alle detaljer, rumstørrelser, o.s.v., er der endeløse – og meningsløse – små forskelle, som dels forringer husenes brugsværdi, dels udelukker en produktionsforenkling og dermed en billigørelse.

Alt dette kan dog ikke motivere at husene skal være så ringe – i form, funktion og konstruktion – som fle-tallet er i dag. Vel er det lille hus en stor opgave. C-vel er der grænser for, hvad man kan forlange for et par tusind kr. i arkitekthonorar – selvom arkitekter ofte con amore ser bort fra grænserne. Men netop typeopgaven ligger der muligheder for en fælles gennemdyrkning af de mange generelle problemer i de lille boligs funktion og konstruktion. Den gennemarbejdede analyse må kunne danne grundlag for huse som i det mindste kan kaldes anstændigt arkitekts håndværk, og som måske også kan blive til en afklaret, anonym arkitektur. De sidste 20 års udvikling af danske industrimøbler, formet af arkitekterne, er et meget godt forbillede.

Opgaven: det gemene lille énfamiliehus, byder på mange oplagte muligheder for både en forbedring af produktet og forenkling af produktionen, at der allerede fra flere sider er gjort forsøg på at angribe den. Enkelte arkitekter har mere eller mindre typiske typeprojekter på lager, et par entreprenører tilbyder ikke helt dårlige, og andre ikke helt gode, typehuse fix og færdige og boligministeriet har i flere år koketteret med tanker om en dansk typeprojektordning efter svensk og norsk forbillede: et komplet projekt for 100 kr., arkitekt overflødig. Der er ikke grund til at tvivle om, at opgaven bedre og billigere småhuse gennem typisering, vil blive løst, spørgsmålet er kun af hvem – skal det offentligt vil nogle kvikke entreprenører, eller kan arkitekterne. Arkitekterne kan – hvis de kan betragte 1.000 små huse ikke mere som 1.000 opgaver, men som én, og organisere løsningen af opgaven i fællesskab. At opgaven betragtet som arkitektur – form, funktion, konstruktion – hører hjemme hos arkitekterne, er vi vel ikke ene om at hævde. Men også betragtet som rationalisering er det en arkitektopgave. Arkitekternes arbejde omfatter hele planlægningen, som er mere afgørende for byggeriets rationalisering end al mekanik og nye materialer. Arkitekterne har i Danmark en nøglestilling i småhusbyggeriet – og de kan befæstet den ved stadig at ligge foran i byggeriets udvikling eller miste den ved at lade være.

I 1957 fik DAL fra boligministeriets produktivitet-fond en bevilling på 110.000 kr. til at undersøge mu-

Ubevidst typisering. 4 planer af danske statslånhuse, individuelt projekterede

Kun små forskelle. 4 andre individuelle småhuse fra SBI's kartotek

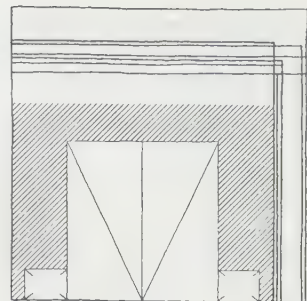
ligheder for typisering af enkeltheder i småhusbyggeriet. DAL's bestyrelse fandt, at undersøgelserne måtte kunne videreføres og danne grundlaget for en organiseret indsats fra arkitektstanden og har nu fået repræsentantskabets tilslutning til at forberede et „typehus-kontor“. Til det særlige arbejde hermed ydes der iøvrigt tilskud fra en række af de største firmaer i byggeriet, som ser de store muligheder i at få et fast marked at arbejde op til.

Typehuskontoret tænkes oprettet som en afdeling under forbundet, der skal udarbejde komplette projekter til typehuse med alle detailtegninger, beskrivelser, mængdefortegnelse, arbejdsplan, anmeldelsesskemaer, kontrakter, vejledende priser, o.s.v. Typehuskontoret skal ikke have nogen forbindelse med bygherrerne, men kun med DAL's medlemmer, der altså hermed kan levere konfektion efter mål til de bygherrer, som ikke ønsker – eller kan betale – skrædderi, og som hidtil enten har klaret sig uden arkitekt eller har fået halvvejs typiserede huse til individuelle pris.

Arkitekterne skulle altså med typeprojektmaterialiet kunne betjene en del af de $\frac{2}{3}$ af småhusbygherrerne, som før fik de ringeste huse. Men typeprojektmaterialiet vil også kunne være af værdi ved almindelig individuel projektering. Materialet må betragtes som standens fælleseje, og typedetaljer, rumdimensioner, dele af arbejdsbeskrivelse, prisoversigter, m. m., vil utvivlsomt finde anvendelse ved helt individuelle projekter. Den unge, uerfarne arkitekt, hvis klassiske første byggesag er et énfamiliehus, vil typematerialet kunne redde over mange grøfter, hvadenten han nu begynder med at bygge et typehus, eller han vælger at udfolde sin egen sjæl, men skæver til typematerialet som en teknisk vejledning.

Det er vist ret indlysende, at en serie typehuse, med et kontor og et antal arkitekter i ryggen, vil kunne opvise fordele i retning af stærkt forenklet ekspedition af byggesag og lånesag, kortere byggetid på grund af ensartet gentagelse og konkurrencepriser på en del leverancer på grund af det samlede marked, altsammen noget som efterhånden må bidrage til at gøre typehusene tiltrækkende for bygherrer. Det er jo ikke ukendt for arkitekter, at bygherrer til tider viser en uforholdsmæssig interesse for den del af husets anskaffelsessum, som hedder honorar. En del bygherrer – og vel mange af dem der ikke går til en arkitekt – finder honoraret for et lille hus stort, mens det for arkitekten ved individuel projektering ubestrideligt er for lille. Ved opførelsen af et typehus vil den enkelte arkitekts arbejde omfatte forhandlinger med bygherrer, husets placering på grunden, forelæggelse for myndighederne, indhentning af tilbud, byggeledelse og byggeregnskab, og dette arbejde betales efter honorarreglerne. For projektmaterialiet skal arkitekten betale en afgift til typehuskontoret. På grund af den fælles projektering for et større antal huse skulle denne del af arbejdet gerne kunne blive billigere, og man overvejer derfor en reduktion af typehuskontorets andel. Derved ville bygherrens udgift til honorar reduceres, hvilket iøvrigt er forudsætningen for at ophæve

Kun små forskelle, men dog altid forskelle, der f. eks. hindrer standardisering af bygningsdele. Soveværelserne fra ovenstående 8 planer

Monopoltilsynets midlertidige bestemmelse om 10 pct. fradrag i honoraret for individuelle statslånehuse.

Spørgsmålet om typehuse løses ikke ved én gang for alle at levere en serie nok så udmærkede typeprojekter ud i praksis. Resultatet kunne meget let blive konserverende i stedet for udviklende. Det er nødvendigt, at der findes et fast led, som er ansvarligt for, at ideen holdes i live, en central tegnestue, som kan indsamle erfaringer, især om mangler, fra de opførte typehuse – som kan forhandle med leverandører om nye materialer og bygningsdele og typepriser, og som kan trimme løbende typer og forberede de næste.

Men typehuskontoret kan kun arbejde i samspil med de praktiserende arkitekter. For det første skal et antal arkitekter forestå opførelsen af typehusene. Der kan være medlemmer, der fra tid til anden bygger et enkelt typehus i stedet for at henvise til en privat typehusentreprenør. Andre kan sætte det mere i system, og det forekommer ikke urimeligt, som det samlede resultat, at sigte på en fordobling af det antal småhuse, som hidtil årlig er opført med arkitektbistand.

For det andet må typehuskontoret på alle områder stadig indsuge erfaringer fra de praktiserende, for at typehusene trin for trin kan blive bedre, mere afklarede, lettere at bygge, billigere. Det værdifulde samspil bygherre-arkitekt skulle gerne udbygges med et led, således at arkitekten holdt forbindelsen til sin bygherre i den ene hånd og til sit typehuskontor i den anden.

Endelig må det overvejes at etablere et direkte samarbejde mellem forbundets medlemmer og typehuskontoret om typehusenes udvikling, enten igennem konkurrencer eller andre egnede former. Det er væsentligt at sikre, at typehusene ikke blot bliver en sammenstykning af analyser af behov, priser, arbejdstider, o.s.v., men at de også bliver rigtige huse.

I første omgang har man sat sig som mål at projektere et hus uden arkitektoniske mærkværdigheder, men en gennemdyrket udgave af det, der i dag bygges mest: En etage med udhus, 2 værelser + 2 kamre, rektangulær plan og i de materialer, der har vundet størst udbredelse. Med dette udgangspunkt skulle et DAL-typehus på de allerfleste punkter kunne blive klart bedre end den langt overvejende del af dagens småhusbyggeri og dermed have en fair chance for at blive foretrukket. Og så ligger vejen åben for en udvikling.

Philip Arctander

Materialets inspiration

Causeri holdt af Jørgen Bo ved uddelingen af træprisen, på Louisiana den 15. november 1958

Den anerkendelse, denne fine pris indebærer, føler jeg må deles med mange uden hvis indsats vore anstrengelser havde været frugtesløse.

Byggeri er resultatet af mange mands indsats.

I ganske særlig grad er det en forudsætning for vor gladelige situation i dag, at nogen med varme har ønsket og med styrke lagt ryg til vore tankers virkeliggørelse – inspireret til dem og troet på dem med fasthed.

Men det har heller ikke været uden betydning, at der har været folk, der har kunnet lave huset og endda med præcision og kærlighed.

Vi finder, at vi i høj grad opnår denne pris i kraft af dansk håndværks høje stade.

Til de dygtige håndværkeres rådighed har der heldigvis været materialer, der i kvalitet svarer til den fornemme behandling håndværkerne har formået at give dem.

Vi er i et hus af tegl og træ og glas. Selv ikke denne dags lykkelige anledning skal få mig til at prise det ene stof på det andets bekostning. Hvert materiale har sin skønhed. Teglet sin tyngde og træet sin spændstighed.

Selv jord er et bygningsmateriale, jeg nærer stor kærlighed til. Bygværker af jord må altid være meget enkle i deres form, og derved får de over sig en egen tidløs majestæt. Vort land er fuldt af monumenter i jord – i høje og befæstningsanlæg. Skaberne af Jellinghøjene og Christianshavns vold burde have haft en jordpris. Materialet giver bygværket præg ikke alene ved egen stofvirkning, men også ved de former og konstruktioner, det afføder. Det overfører noget af sit væsen til hele bygningsanlægget.

Jeg har set primitive folk bygge huse af ubrændte tegl, groftformede lerklodser med halm i til at holde dem sammen. Husene pudses af kvinderne, der med de bare hænder oversmører murene til de er glatte og tætte. De færdige indianerhuse er som modelleret. Skønt faste og tørre har de det bløde lers plasticitet over sig, de har lerets sjæl i sig.

Fra ethvert materiale udgår således en inspiration, en bøn om at måtte blive behandlet efter egne love, og følges disse, forlener de bygværket med materialets egne bedste egenskaber.

Stål er stærkt og kostbart. Det inspirerer til dristighed og økonomi. Jernkonstruktioner er gerne smukkeste, når der er et minimum af materiale i dem. Deres særlige ynde beror netop derpå, at de spinkle konstruktioner så klart lader ane kræfternes spil i dem.

Også jernbetonarbejder udtrykker, når de er bedst, klart deres statiske virke, men på en helt anden måde. De har som støbte helheder præget af det flydende i deres form.

Træ er karakteristisk derved, at det er vokset. Væstens smukke, lidt uregelmæssige mønster tegner stadig på det ubehandlede træ som en mindelse om at selv om materialet er skåret op og passet til mennesker, er det dog produceret i naturens værksted.

Træ er resultatet af en livsproces og selv når det fældes dør det ikke helt. Disse sammenlignede bjælker, som ses i dette rum, er på en måde stadig i live og vedblive at være det så længe huset står. De mærker når her er varmt og koldt, fugtigt og tørt. Af det klima vi skaber omkring os opsuger de ganske lidt i sig. Således er de som levende væsener, der bevarer i erindringen om vor tilstedeværelse.

Træ har personality – det har sin egen vilje. Det kaster sig, men det kan styres, hvis det behandles efter sine egne love og de er nok så betydningsfulde, for de bliver love for hele bygværkets struktur.

Den enkle omstændighed, at træ arbejder, og derfor hver enkelt del i en trækonstruktion må erkendes som et selvstændigt led, har gennem tiderne givet anledning til udfoldelse af en rig kunstnerisk aktivitet. Vi kan tænke på en stavkirke med den vertikale benyttelse af træet eller på et barokt skab med dets overdådighed af fyldingsværk. Også her i huset er der spillet på den ornamentale virkning i træfladernes komposition omend med en vis streng saglighed.

Det er meget få ting træ ikke kan bruges til og har været brugt til i tidens løb. Det har fundet anvendelse til broer, befæstningsanlæg, skibe, templer, huse, møbler og husgeråd. Måske skyldes det dets almene forekomst og lette bearbejdelse, måske den sum af fordelagtige egenskaber det besidder: Styrke, elasticitet, isolationsevne o. m. a.

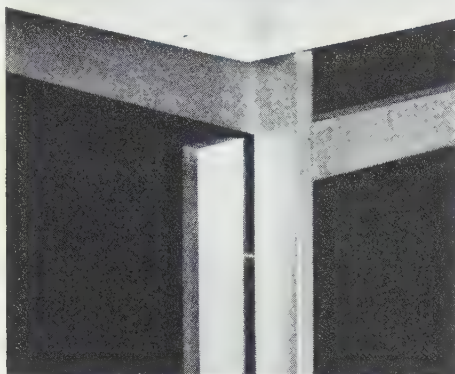
Men een ting vil jeg særlig hæfte mig ved: Træ er engang blødt og hårdt, det kaster ikke lyden hård tilbage som en kirkehvelving; men det virker heller ikke for absorberende. Man kan vist roligt sige, at det er sympatisk indstillet overfor musik.

Stryger man en violin forplantes strengens vibrationer gennem stolen til instrumentets overside, som er af gran, og gennem en pilepind under stolens ene ben overføres svingningerne til instrumentets ahornbund. Hele violinen, der er opbygget af forskellige træsorter, der tilsammen har følsomhed overfor hele toneområdet, hele denne sarte og ganske komplicerede konstruktion af tynde træplader toner så – når en kyndig spiller spiller den – så egalt som en menneskestemme. En sådan ting så følsom den må være for at kunne tjene sit formål, kunne man næppe forstille sig gjort af andet end træ.

Og et sådant materiale, det kan tjene os til tusind nyttige formål og dertil befordre musikkens og dermed vort eget sinds fineste svingninger, et sådant materiale må altid stå os mennesker særligt nær.

Jørgen

Detalje af bord,
egnet af Poul
Kjærholm.
Illustration fra
bogen

Brugskunst

Birgit og Christian Enevoldsen: *Brugskunst, møbler, tekstiler, lamper*. Arkitektens forlag. 108 sider. 187 fotografier. 20×21 cm. Pris 28,- kr. indb.

Birgit og Christian Enevoldsen har givet deres nye bog en bevidst og naturlig begrænsning, ved kun at behandle den del af brugskunsten, der er det første led i boligens indretning – møbler, tekstiler og lamper. Derved har det trods bogens begrænsede omfang været muligt at bringe et mere omfattende og også meget smukt billedmateriale. Foran hvert afsnit er der en kort og klar introducerende tekst, den skriftlige redigering indskrænker sig iøvrigt til billedteksterne, der også bringer størrelsesangivelser og priser pr. 1.8.1958 – det sidste en nyttig velgørende uohøjtidelig ting.

Alle gengivelser er sort-hvide fotografier, der vanskeligst formår at belyse afsnittet om lamper – kun PH's store koglekrone fra Langeliniepavillonen er gengivet med lys i på mørk baggrund. Afsnittet om lamper indskrænker sig automatisk – et beskæmmende forsømt område i et land med så lang mørketid. Kun otte sider har der været stof til med forfatternes kvalitetskrav. PH's reviderede skærme, der tilpasser sig belysningsbranchens hårde vilkår og Langelinie-typerne er ene om at løse det belysningstekniske, de andre gengivne lamper er fikse, men hovedsagelig illumination.

Også tekstiler taber i fotografi fordi mønstrene reduceres til en grafisk virkning, men ikke desto mindre er det lykkedes at bringe værdifuldt stof ved hjælp af en række stærkt forstørrede detailbilleder af trådenes beliggenhed og ved hovedsagelig at gengive mønstre, der ikke alene skabes gennem koloritten. Tekstilkunsten er den gren indenfor dansk brugskunst, der sidst har gjort fremstød og vundet anerkendelse på en række internationale udstillinger, og bogens materiale understreger på en fin måde denne høje standard.

Afsnittet om møbler er naturligt bogens hovedvægt, især koncentreret om de senere års bedste ting, idet gode typer fra tidligere år, men ude af produktion, og nyere

eksperimenter, der ikke er helt afklarede, er udeladte. Ved at opstille dette kriterium begrænses materialet betydeligt men klogt, især for de nyeste typers vedkommende – og man får til gengæld en kavalkade af de møbler, der har medvirket til dansk møbelkunsts position. Det bliver hovedsagelig kendte og tidligere gengivne ting, men i bogen påny levendegjort ved en meget charmerende og afvekslende opsætning med nye fotografier, der ofte varierer mellem større billeder og supplerende mindre side- eller detailbilleder, skiftevis på lys baggrund eller med udskrabt bund, der lader det hvide papir fremhæve den konstruktive opbygning. Denne opsætning fjerner helt det katalogpræg møbelbøger ofte har, og forfatterne har helt undgået maneren med frontale optagelser i kraftig silhuetvirkning – ofte fin foto-grafik, men uden nogen form for oplysning om møblets dimension. Sengene antyder et andet forsømt område i dansk brugskunst, der er kun gengivet 2 senge, og de er altid så pæne på billeder, med glatte tæpper på flade skumgummihynder uden dyner eller linieforstyrrende skrå hovedpuder.

Det er en smuk og en god bog, der også vil være et fint supplement til de nyeste populære énfamiliehusbøger, og da teksten er på både dansk, engelsk og tysk får den forhåbentlig også stor udbredelse i udlandet.

Bent Moudt

Spansk ingeniørkunst

The Structures of Eduardo Torroja, an autobiography of engineering accomplishment. F. W. Dodge Corporation, New York. 209 sider. 1958. Pris \$ 8.50.

Den fremragende spanske arkitekt-ingeniør Eduardo Torroja har udsendt den første publikation om sine arbejder. I tekst og billeder viser han 30 af sine betydeligste bygningsværker, der giver et billede af hans stærkt personlige arkitekturopfattelse. Torroja siger selv: „Mit endelige mål har altid været udfra funktionsmæssige, konstruktionsmæssige og æstetiske synspunkter at skabe en sammenhængende helhed i indhold og form. De her publicerede arbejder er efter min mening dem, der bedst illustrerer hvad jeg har søgt, og hvad jeg har opnået.“

Selvom kun få af Torroja's arbejder er offentliggjort, har de vakt enorm interesse blandt arkitekter og ingeniører verden over. Frank Lloyd Wright siger således om Torroja: „Han har, bedre end nogen anden ingeniør jeg kender, virkeliggjort principperne for organisk konstruktion.“

De 30 bygningsværker, der gennemgås i bogen er meget forskelligartede. Der vises broer, kirker, viadukter, sportstribuner, vandtårne, fabrikker, dæmninger, hangarer, et hospital og en restaurant. Torroja's mest bemærkelsesværdige arbejder er i forspændt beton, men bogen indeholder også konstruktioner i træ, mursten og stål. Hvert af hans værker, uanset funktion og materiale, vidner om Torroja's talent for i sine bygninger at forene styrke og økonomi med forfinet skønhed og ynde.

Charlottenborgudstillingen

Komiteen for Charlottenborg har i nogen tid beskæftiget sig med muligheden af at gøre det lettere for arkitekter og kunsthåndværkere at få arbejder, der ønskes optaget på forårsudstillingen, bedømt af censurkomiteen.

Det er normalt forbundet med en ret stor arbejdsindsats og dyre omkostninger at tilvejebringe de arbejder, man ønsker at udstille, i en form og størrelse, der svarer til de udstillingstekniske og æstetiske krav.

Man har i komiteen overvejet forskellige muligheder, bl. a. om censurkomiteen kunne vælges og træde i kraft på et tidligere tidspunkt, sådan at man kunne nå at gennemføre en forcensur på grundlag af et mere fordringsløst materiale, forhåndenværende skitser, tegninger og fotografier etc.

Det lovbestemte 3-årige valg til komiteen finder imidlertid sted i begyndelsen af januar, og først derefter kan den ny censurkomite vælges. Fristen imellem en sådan forbedømmelse, der tidligst kan finde sted efter den 10. januar, og den endelige bedømmelse er mindre end ønskeligt. Man har alligevel tænkt at gøre forsøget, da en del henvendelser fra udstillerne viser, at interessen for en sådan ordning er stor, og kan derfor meddele, at: *Fremsendelse til en forbedømmelse på grundlag af forhåndenværende materiale: arbejdstegninger, skitser, kontaktkopier el. lign. kan ske ved indsendelse til Charlottenborgudstillingens kontor, Nyhavn 2, K, inden 10. januar 1959.* Indsendelsen kan ske uden benyttelse af anmeldelsesblanketter.

Det endelige udstillingsmateriale fremsendes som hidtil, uanset om forbedømmelse har fundet sted og skal være udstillingen i hænde inden den 20. februar 1959 kl. 18. i henhold til det nu gældende reglement.

Komiteen vil herefter søge gennemført, at kommende censurkomiteer vælges så tidligt, at en sådan forbedømmelse i fremtiden kan finde sted i december.

Hans Georg Skovgaard, Halldor Gunløgsson

Studieophold i Syditalien

På klosteret *San Cataldo* ved Amalfi i Syditalien, som er skænket og indrettet af afdøde Carl Wiinstedt til studiehjem for videnskabsmænd, kunstnere og andre åndsarbejdere, vil der årlig blive nogle stipendielodder at uddele.

Stipendiet andrager indtil 4 ugers frit ophold med fuld forplejning og kan søges af danske videnskabsmænd, lærere ved højere læreanstalter og gymnasier, kunstnere, læger og studerende, kvinder såvel som mænd.

Ansøgninger, der bør indeholde oplysninger om: 1. *alder og kvalifikationer*, 2. *hensigten med opholdet*, 3. *dettes ønskede varighed* og 4. *tidspunktet for ankomsten, der helst må være omkring den 1. i en måned*, stiles til bestyrelsen for Institutionen *San Cataldo* og indsendes vedlagt anbefalinger til kontorchef M. P. Kjersgaard, Vodroffsvej 49, København V. Ansøgninger må være bestyrelsen i hænde inden 1. januar og inden 1. maj for ophold, henholdsvis i forår-sommersæsonen (marts/juli) og i efterår-vintersæsonen (aug./dec.).

I månederne januar og februar modtages ikke gæster på *San Cataldo*. Syge og rekonvalescenter kan ikke modtages som gæster på klosteret.

Egnsplan for Københavnsegnen

Byplannævnets hovedstadsafdeling har efter forslag fra Hovedstadskommunernes Samråd påbegyndt arbejdet med tilvejebringelse af en egnsplan for Københavnsegnen.

Det af Dansk Byplanlaboratoriums Egnsplanudvalg i 1948 udsendte „Skitseforslag til egnsplan for Storkøbenhavn“ må

udbygges og à jourføres under hensyn til den siden stedfundne udvikling.

Endvidere skal byudviklingsplanerne revideres i løbet af næste år, hvor det også på byreguleringens område vil være nødvendigt at få tilvejebragt et bredt grundlag for zonedragningen i godkendelsen af planernes revision. Egnsplanen forventes at kunne udsendes i løbet af fem år.

Planlægningsarbejdet vil blive udført i et under byplannævnets hovedstadsafdeling oprettet egnsplansekretariat med arkitekt E. Draiby som leder.

Små børn og højhuse

I Byggmästaren har man i nogen tid diskuteret problemerne omkring husbyggeriet. I et indlæg har børnelægen Stephan Vendel fremsat nogle betragtninger, der ikke har været fremført i danske diskussioner:

Den som blir över fyrtio år känner ofta yrsel inför stup och bala gång på höga ställningar eller körbärgsgrenar och avundas pojkar som fortfarande inte känner till svindel. Så mycket mer obehag väckande finner man det då, om man i sin praktik träffar småbarn, som i sitt hem, beläget högt uppe i punkthus, bara vågar smyga sig längs rummets innerväggar förlamade av rädsla inför det bråddjup de alltid har till granne. Kan det vara sunt att låta så, när barn börjar reagera på det sättet? Kan det även vara lämpligt att bo så för de många vuxna, som vår moderna stress nästan rotiserar på så många andra sätt, att de f. ex. inte vågar korsas på större plats, inte vågar ge sig in i en folkträngsel, att de är rädda för mörker etc. etc.? Även för vuxna blir ett dylikt svalbo en belastning.

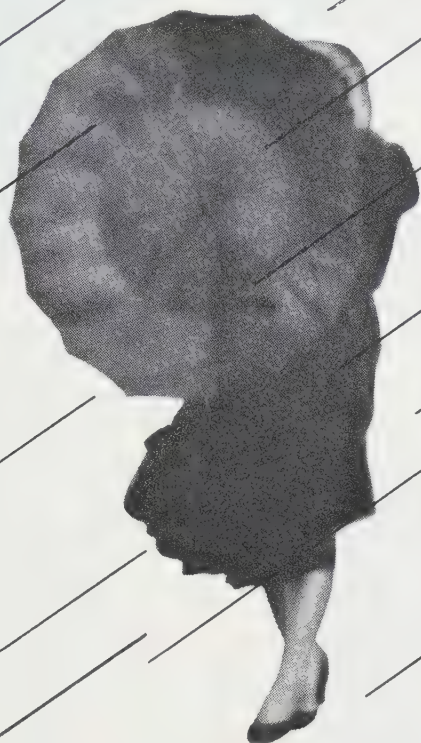
Det finns också en annan typ av barn som måste besöka läkare – dag- och nattvåtarna. Det är de som av en inre spänning oförmögna ända tills de blivit halv- eller helvuxna människor att sjunka normalt in i sömnens dvala med bibehållen kontroll över sin blåsa. Likaså de barn som på dagen inte reagerar för de många mala impulserna, de som väter ner sig, därför att de antingen sömneras av spännande lekar, eller därför att det är alltför svårt att finna ett lämpligt ställe att tillfredsställa sina behov. Jag tror inte i vilken mån höghusen av nuvarande storlek bär skulden för dessa barns svårigheter, men det är uppenbart att problemet ligger långt ifrån likgiltigt. Många barn står faktiskt inför uppgiften att gå då och då vid trängande behov bege sig iväg 8–10 våningar upp för trapporna till sitt hem. Hur skall de göra annars? Är man fem eller fem eller kanske sex år får man inte, och kan knappast heller utnyttja hissen. Har man tänkt sig att stadsträdgårdsmästaren skall lösa problemet genom att plantera trevliga buskage där de behövs? Eller kommer man att iordningställa särskilda barntoiletter på nedre botten? Och hur skall man ordna för barnen som ligger hemma i de projekterade monstruösa jättehusen med ett beräknat invånarantal på 8000 personer?

Statsbibliotekets tidsskriftlæsekredse

Tidsskrifterne spiller en stadig større rolle inden for de fleste videnskabs- og fags litteratur, og det er efterhånden umuligt for den enkelte at overkomme selv at abonnere på de vigtigste tidsskrifter. Statsbibliotekets læsekredse, der står åbne for alle interesserede, har siden 1920 givet et voksende antal læsere – også i København – adgang til på en billig og bekvem måde at følge med i den nyeste udenlandske tidsskriftlitteratur.

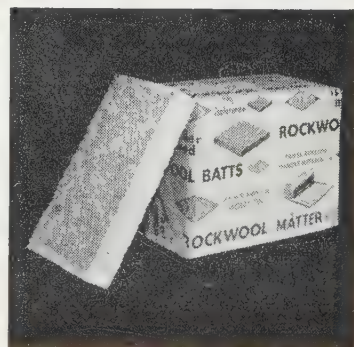
Fortegnelsen over de tidsskrifter, der står til rådighed i 1958 omfatter ca. 1000 titler og er udsendt i slutningen af november. Den indeholder nærmere oplysninger, og ved hvert enkelt tidsskrift er anført den beskudne sum, deltagelsen koster. *Indmeldelse gældende for 1959 må finde sted inden den 10. december 1958.*

Interesserede, der ikke plejer at modtage fortegnelsen, kan få den vederlagsfrit tilsendt ved henvendelse til: Tidsskrift-læsekredse, Statsbiblioteket, Århus.

klæd huset på til al slags vejr

Hulmursisolering skal beskytte mod kulde, men skal også kunne tåle slagregn, der trænger gennem muren. Formuren i en hulmur kan aldrig antages at være 100 % tæt. Derfor er det vigtigt, at vælge et isolationsmateriale, der både tåler fugt og hindrer fugten i at trænge ind til bagmuren. Rockwool opfylder begge disse krav. Til isolering af hule mure i nybyggeri anvendes Rockwool Batts 112 E – den mest økonomiske af alle former for hulmursisolering. Rockwool Batts 112 E har format 27×45 cm. Højden svarer således til højden af 4 skifter – den normale lodrette binderafstand.

isoler med **ROCKWOOL** dansk stenuld

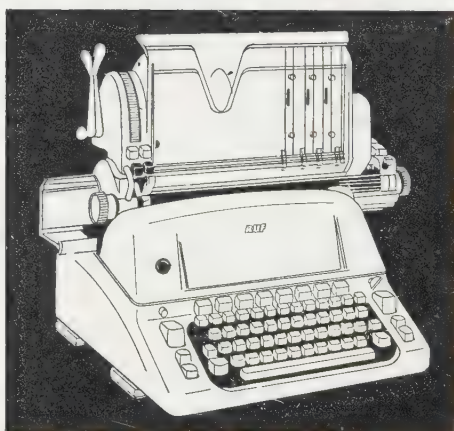

AKTIESELSKABET ROCKWOOL . FREDERIKSBORGGADE 18 . KØBENHAVN K . TLF. C. 9575

Træplov eller traktor... De er et hestehoved foran med „Syveren”

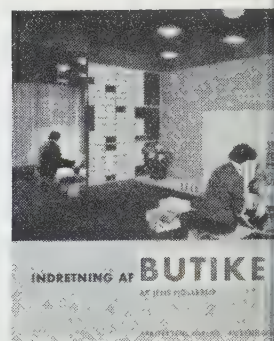
den helt moderne
bogholderimaskine
med den store
ydeevne og en
mængde tekniske
fordele.

Vi viser Dem gerne
det mest moderne
og ydedygtige i
bogholderimaskiner.
Ring venligst og
aftal tid for
uforbindende
demonstration.

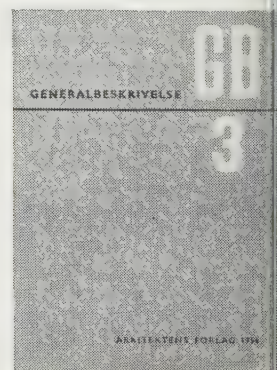
SWISS Regnskab A/s

RØNNEGADE 5 · KØBENHAVN Ø
RY. 8590
ÅRHUS 3 5115 · AALBORG 3 34 40
KOLDING 3571

Indretning af butikker

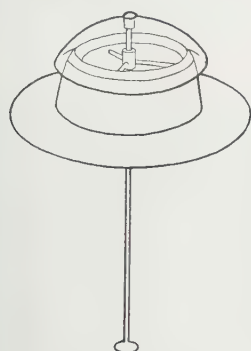
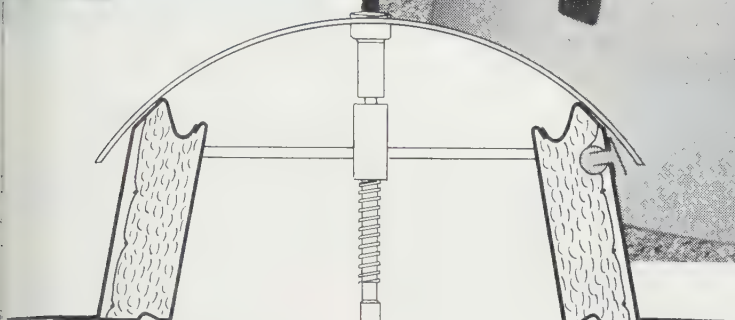
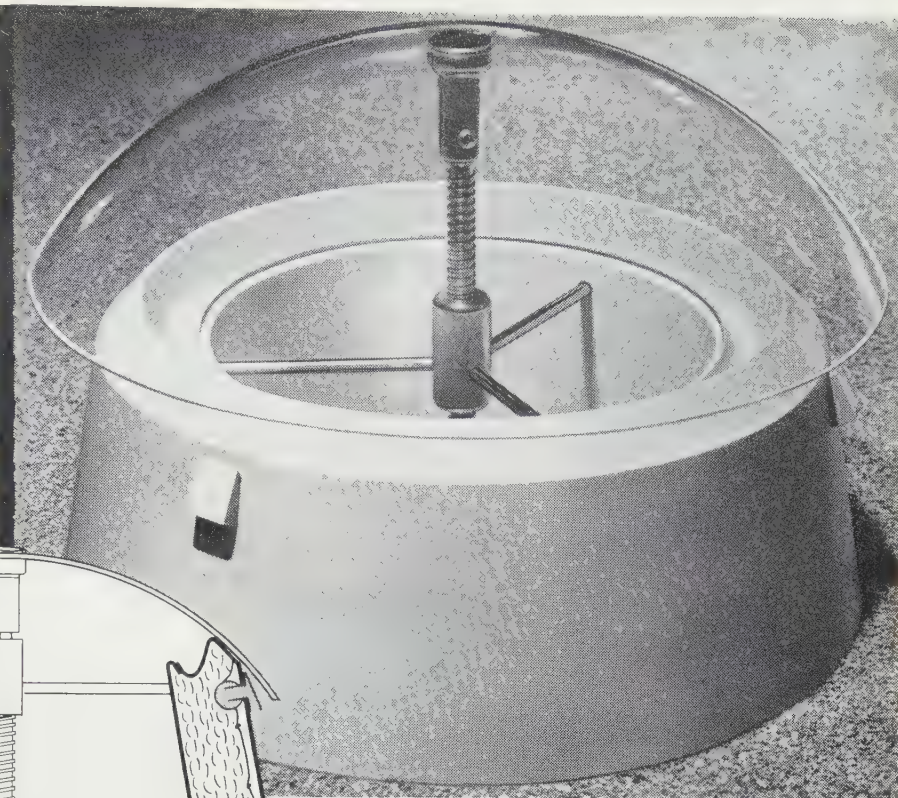
Eksempler på moderne butiksin-
taksplanlægning og butiksin-
retning, bogen er skrevet af
arkitekt M.A.A. Jens Møller
med bistand af handelsorga-
nisationernes konsulenter.
Bogen henvender sig i lige høj grad
til fagfolkene på det bygningssk-
mæssige område som til fag-
folkene indenfor handelen.
Bogen afsluttes med en gennem-
gang af kravene til føde-
varebutikkerne. Formatet er
20 x 23 cm, prisen er 22 kr.

Generalbeskrivelsen

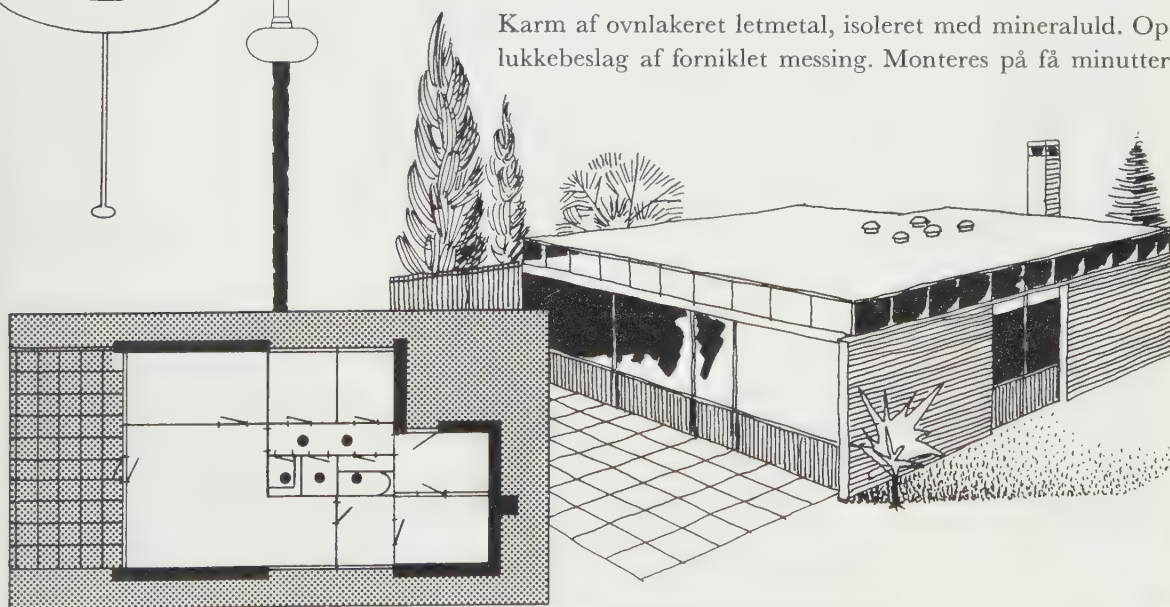
Det skriftlige hovedgrundlag
for alt byggeri og det nød-
vendige udgangspunkt for
stilling af særbeskrivelsens
litetskrav.
Generalbeskrivelsen dækker
fleste forekommende bygge-
gaver, -materialer og -proce-
ser baseret på normal stan-
dard, og den kan benyttes
håndbog i praktisk materi-
lære og byggeproces.
Format A5. Pris 12,00 kr.

VENTILATION OG LYS TIL SEKUNDÆRE RUM

VELUX-kuppelventilen imødekommer ønsket om både ventilation og lys til sekundære rum (garderobe, klædeskab, toilet, entre etc.), som ikke kan ventileres og belyses gennem facaden.

Karm af ovnlakeret letmetal, isoleret med mineraluld. Op-lukkebeslag af forniklet messing. Monteres på få minutter.

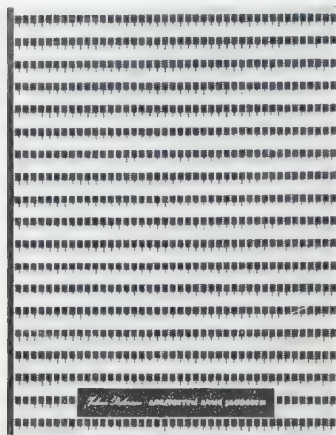
V. KANN RASMUSSEN & CO.

VELUX ^A/_S

MASKINVEJ 4 . KØBENHAVN-SØBORG . *SØBORG 6570

JULEGAVER TIL VENNER I UDLANDET

Bogen om Arne Jacobsen

Indholdet i denne ny udgave af Bogen om Arne Jacobsen er udvidet med mange eksempler på arkitektens seneste arbejder, således at bogen nu er ført à jour og giver et godt overblik over Arne Jacobsens virksomhed fra 1928 til i dag. Bogen om Arne Jacobsen er redigeret af arkitekt Johan Pedersen og udsendt af Arkitektens Forlag. Bogen er nu på 119 sider og koster indbundet kr. 32,-.

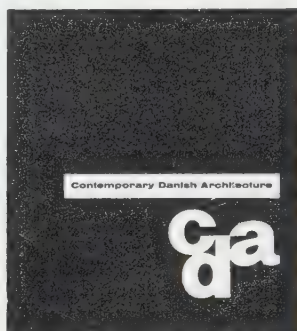
Dansk form

Arkitektens Forlag har udsendt en publikation med 13 af de eenfamiliehuse, der har været gengivet i *Arkitektur* i løbet af det sidste årstid. Desuden bringes der eksempler på danske møbler og kunsthåndværk. En del af interiørerne er gengivet i 4-farvetryk. Billedteksterne er på dansk og engelsk. Bogen er i format A4, 76 sider, indb. Pris 18,00 kr.

Contemporary Danish Architecture

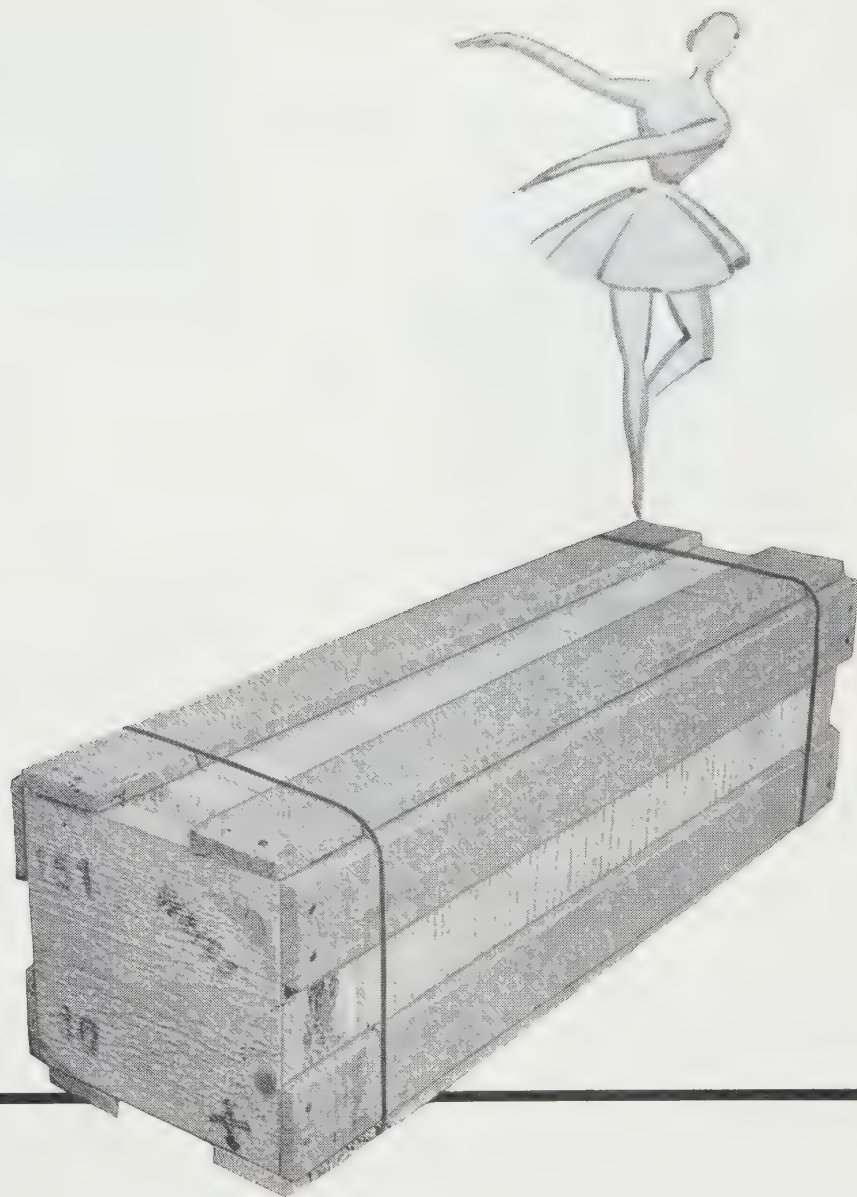
redigeret af Finn Monies og Bent Røgind, med indledende tekst af Esbjørn Hjort. Oversigt over alt væsentlig i moderne dansk bygningskunst fra de sidste 10 år. Stort billedstof. Teksten er udelukkende på engelsk. Pris 32,00 kr.

Bøgerne egner sig glimrende til gavebrug, de kan på anmodning leveres i forsendelseskarton uden ekstra omkostninger. Alle af forlagets publikationer er velegnede som gaver.

Arkitektens Forlag
Bredgade 66 · København K
Telefon Minerva 11 11

Meissner fliser

er fliserne til alle byggeforetagender. Der står både
en god teknisk kvalitet
og et smukt udseende bag

Meissner- navnet

FØRES AF ALLE FORHANDLERE AF BYGGMATERIALER LANDET OVER

HOVEDFORHANDLER:

CHRISTENSEN & JENSEN

SPECIALFORRETNING I BYGNINGSMATERIALER

RAADHUSPLADSEN 4 . KØBENHAVN V . TELF. C. 13790

Det faste Laan
er Fundamentet

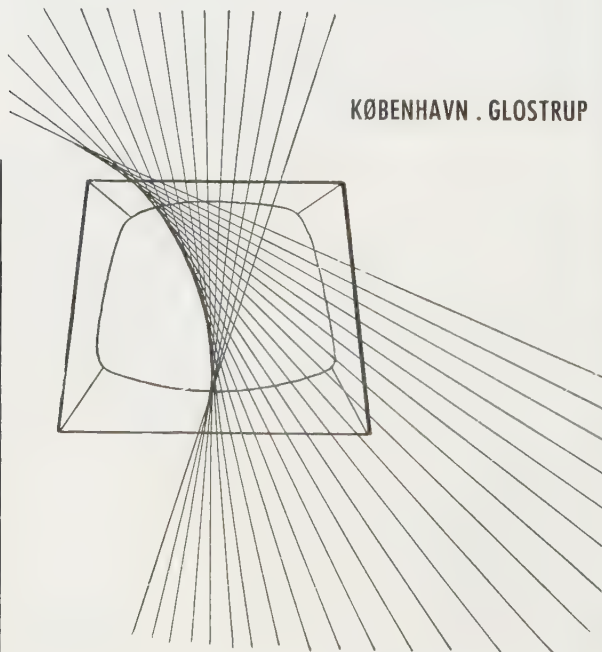
Laan med Løbetid 60, 43 eller 30 Aar – samt i
særlige Tilfælde 10 Aar – ydes i faste Ejendomme
i By og paa Land indenfor Østifterne og Samsø

Cirkulerende Kasseobligationer c. 3,2 Milliarder Kr.

Foreningens Indskrivningsafdeling modtager til gratis Op-
bevaring og Forvaltning Obligationsbeløb fra Kr. 10.000

Jarmers Plads 2, København V . Tlf. C. 8501

KOLBES TAPETFABRIK A/s

KOLBES TAPET

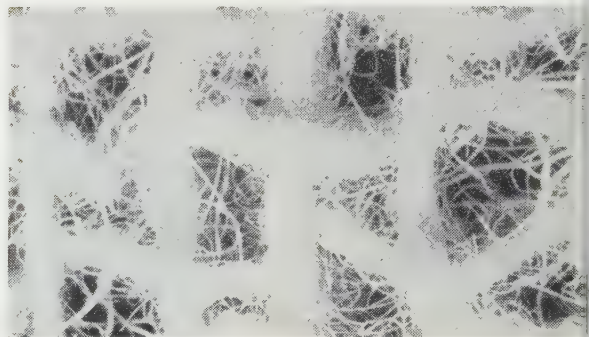
Elegance - Kvalitet

Brugskunst

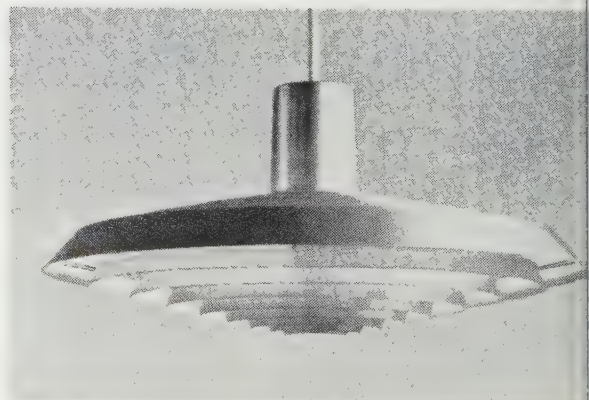
Møbler Textiler Lamper

I denne bog vises et udvalg af møbler, tekstiler og lamper foretaget blandt de bedste danske arbejder på disse råder. Det er arbejder af blivende værdi. Det er ikke det sidste nye – nogle af møblerne er for eksempel end tyve år gamle, men alle de viste ting kan købes i Denne bog gør det muligt for den interesserede – udenfor fagfolkenes kreds – at orientere sig, for eksempel for en nyanskaffelse. For at gøre denne orientering realistisk gives der oplysning om blandt andet ting, materialer, størrelser og pris. Især oplysningen om er værdifuld og samtidig noget helt nyt for bøger af denne art.

Tekst og redaktion af boligkonsulenterne Birgit Christian Enevoldsen. 108 sider med 187 illustrationer. Tysk og engelsk oversættelse. Indb. Pris kr. 28. Udsendt af Arkitektens Forlag, Bredgade 66, København K.

Udsnit af uldent gardin udført af Poula Trock (forstørrelse)

Lampe tegnet af Poul Henningsen for Louis Poulsen & Co.

Stol og bord tegnet af Poul Kjærholm for E. Kold Christensen

autm. DØRÅBNERE

TORMAX elektrohydrauliske døråbnere leveres i tre forskellige størrelser for døre med max. vægt 140 kg, 450 kg og 900 kg.

TORMAX døråbnere kan styres med fotocellerelæ, kontakttæppe, tryknap eller lignende.

TORMAX åbner alle døre for Dem.

..... ingen trykluft, ingen ekstra installationer.

TORMAX døråbnere er installeret hos Irma, Rantzausgade 22.

Tal med vor afdeling for regulatorer om demonstration.

CHR. HJELM BANG

VESTERBROGADE 10
KØBENHAVN V. TELEFON HILDA 13"
PARK ALLE 7
ÅRHUS. TELEFON 2 13 99

Stål, Rør og Værktøj · Intern Transport · Automation · Instrumenter · Gear og Maskiner · Vægte · Aluminium

NU også til de sværeste belastninger..!

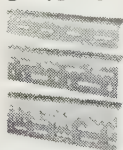
Det rationelle Handy byggesystem kan nu anvendes med stor fordel til *alle* konstruktioner. Handy har med de nye ekstra stærke profiler 3 profilstørrelser, der giver Dem den mest rationelle udnyttelse af Deres lokaler. De 3 profiler kan anvendes hver for sig eller i forening.

V fremstillet af koldtvalset specialstål **V** smuk finish: sølvgrå polykromat ovnlakering

Her er nogle eksempler på, hvad De med fordel selv kan bygge med Handy:

Reoler, endog i flere etager
Garager
Stativer
Lagerbygninger

Arbejdsborde
Filebænke
Transportvogne
m.m.

den kendte stærke **Handy 40**

den ny stærkere **Handy 65**

den ny stærkeste **Handy 85**

For De disponerer *må* De tale med en Handy konsulent. Ring i dag til Minerva 5380

Byg selv med

HANDY

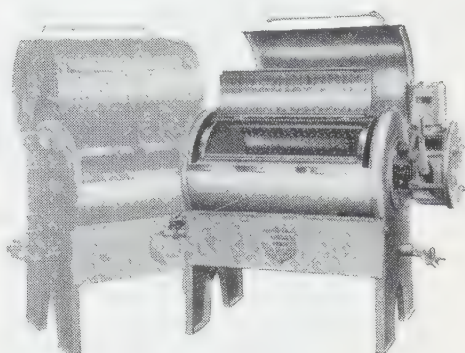
STÅLPROFIL

Rekvirer brochure, prislister og tekniske datablade hos:

SKANDINAVISK AERO INDUSTRI A/S
Jens Kofods Gade 1 - Kbhvn. K - Minerva 5380

Nord- og Vestjylland: **Fa. Martin Davidsen**, Kongensgade 10, Tlf. 202 44 - Aalborg og Godthåbsvej, Tlf. 950 - Holstebro
Midtjylland: **A/S Hans Schourup** (A/S Hans Schourup & Jyllands Staal- & Maskinforretning), Tlf. 2 75 00 - Aarhus
Syddanmark og Fyn: **Maskinkompagniet Odense A/S**, Østergade 66, Tlf. 12 46 46 - Odense.

Nyborg
VASKERIMASKINER

Vaskemaskinen —
med udtagelig tromle

HANS L. LARSEN
NYBORG JERNSTØBERI

Grundl. 1841

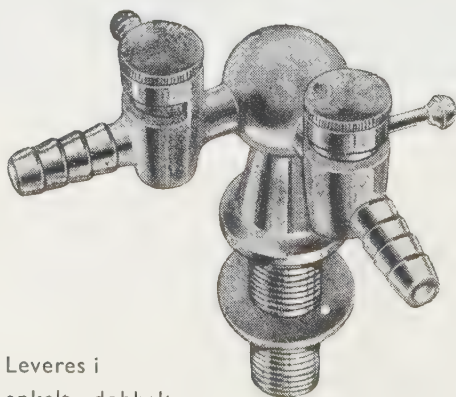
NYBORG
76

KØBENHAVN
C. 3871

AARHUS
2 30 52

NIF

„Bordmodel“

Leveres i
enkelt - dobbelt
og 3 dobbelt

Meddelelser fra

**DANSKE
ARKITEKTERS
LANDSFORBUND**

Bredgade 66, København K.
Telefon *Minerva 1290

Adresseforandringer

Arkitekt Kai Lyttthans, *bolig og tegnestue* fra Hovedvejen 104, Glostrup til Heggelunds Alle 20, Glostrup.

Arkitekt Jørgen Rasmussen, *tegnestue* Pilestræde 6, Kbhvn. K. Tlf. Palæ 7.

Arkitekt Otto Johan Skousen, *bolig* fra Teglgårdsvej 39, Charl. til C. F. Richsvej 29, Kbhvn. F. Tlf. Fasan 8700.

Arkitekt Borge Andresen, *bolig* fra Bagsværdvej 71, Lyngby til Stokkevad 6, Nærum. Telefon 80 13 40.

Arkitekt Ernst Antoft, *bolig* fra Fangel Kro, Fangel, Fyn, til Oure Kro, Oure, Fyn.

Arkitekt Finn Beltov, *bolig og tegnestue* fra Lyng St. til Bellisbakken 10, Birkerød, Telefon Birkerød 657. Kontor uændret Hovelte kaserne.

Arkitekt Torben Christensen, *tegnestue* fra Høeghsmindevej 42, Gentofte, til Strandvejen 310, Klampenborg. Telefon ØRdrup 3247.

Arkitekt Ole Dybbroe, *bolig* fra Brøndbyøster Torv 75, Hvidovre til Regional Housing Center, 124 Djalan Taman-sari, Bandung Indonesien.

Arkitekt Niels Erik Gottlieb, *bolig* fra Smakkegårdsvej 169, Gentofte til Malmbergsvej 75, Holte. Telefon 80 13 72.

Arkitekt Erik Høyer, *bolig* fra Skovvangsvej 183, Århus til Løtten St.

Arkitekt Henning Meyer, *bolig* fra St. Kongensgade 63, Kbh. K til Hovmarksvej 41, Charlottenlund. Telefon ØRdrup 6108. Tegnestue uændret Gl. Strand 50.

Arkitekt Paul Paul-Petersen, *bolig* fra Rosenparken 8 B, Nakskov til Udby Strand, Hørby pr. Holbæk.

Arkitekt Laust Ørnsholt, *bolig og tegnestue* fra Svingelsvej 43, til Svingelsvej 106, Nakskov.

Meddelelser fra

**AKADEMISK
ARKITEKTFORENING**

Nye medlemmer

Arkitekt Asger Andresen, *bolig og tegnestue* Ved Øster Mølle, Dronninglund. Tlf. Dronninglund 394.

Arkitekt Per Hansen, *bolig og tegnestue* Pilealle 8, Holte. Tlf. Holte 2557.

Arkitekt Poul Holm-Pedersen, *bolig* Åbakkevej 42, Kbhvn. F.

Arkitekt Hans Friis Mathiasen, *bolig og tegnestue* Østbanegade 43, Kbhvn. Ø.

Arkitekt Sven Bille-Hansen, *bolig* Amiralsgatan 87 B. Malmö, Sverige.

Arkitekt Torben Krag, *bolig* Pilestræde 27, 3., Kbh. K.

METALBOGSTAVER · SKRI

**KØBENHAVNS
SKILTEFABRIK**

Knabrostræde 9
C. *693

**SIIM
MARCUSSE**

LÆSSØESGADE 11
Tlf. Central 1158
Tlf. Luna 445

CENTRALVARM
Damp · Vand · L

HOBENCO A/S, HYLLINGE
TELEFONER 118 - 125

**HOLGER THAARUP
MALERMESTER**

**CHARLOTTENLUND
JÆGERSBORG ALLE
TELF. ØRDRUP 618**

GRECO DØRE

FABRIK
N. HELMER HENRIKSEN
KYSTVEJ AARHUS TELF. 24700
FORHANDLERE OVERALT I DANMARK

Fibo BETON KLINKER

— de lette og stærke betonklinker
med den ubrudte cellestruktur —

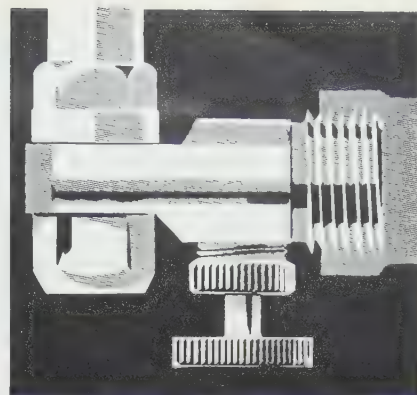
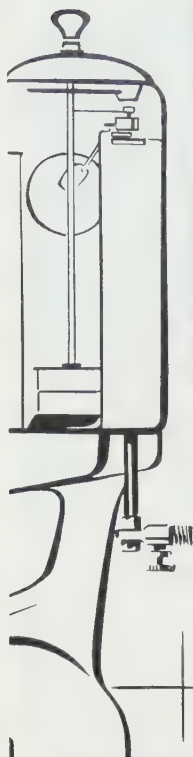
ER VÆRD AT ARBEJDE MED

leveres i sorteringerne 0-3, 3-10 og
10-20 mm — Forsendelse overalt

Tal med Deres forhandler om FIBO

FISKBÆK BETONKLINKERFABRIK
FISKBÆK PR. HERBORG
TLF. HERBORG 12

IFÖ KOMBINATIONS- KLOSET med på- monteret stopventil

- overflødig gør sædvanlig cisternehane
- giver enklere, smukkere og nemmere installation
- er drejelig for rørtilslutning fra alle sider
- billig i anskaffelse
- godk. af Københavns Vandforsyning

Generalagentur:

MAX SIBBERN

SVANEMØLLEVEJ 122 • HELLERUP • HE.5555

Silikonat

mod Regn og Fugt
til Mur- og Tagsten m. m.

V. Meyer
BYGNINGSMATERIALER

NIELS JUELS GADE 9 KØBENHAVN K MINERVA 3525

MING *tusch*

HØJESTE KVALITET. LETFLYDENDE, HURTIGTØRRENDE OG FARVEKRAFTIG. TØRRER IKKE IND I PEN ELLER RIDSEFJER. FÅS I STATS-AUT. SORT SAMT 16 FARVER. I GLAS OG PATRONER.

KORES

Fionia
DØREN

Leveres i alle forekommende træsorter.

FORHANDLES AF TRÆ-FINER-OG TRÆLASTHANDLERE

Studierektor ved nordisk sommeruniversitet 1959-60

Ansøgeren må have afsluttet sine universitetsstudier, have indsigt i tværvideenskabelige problemstillinger og erfaring i oplæg og ledelse af studiekredsarbejde. Det er ønskeligt at ansøgeren har kendskab til NSU's arbejdsformer.

Studierektor skal i 1959-60 have til opgave at forberede og koordinere arbejdet med hovedemnet for sessionen i 1960. Han skal på sommermødet i 1959 lede programarbejdet og efter forhandling med specialister fremsætte forslag for generalforsamlingen om studiekredse under hovedemnet for 1960. I samarbejde med specialister skal han udarbejde planer for studiekredsarbejdet og ved rejser til de forskellige læresteder i Norden medvirke til igangsættelse og koordinering af studiearbejdet. På sommermødet i 1960 skal han lede studiekredsarbejdet, tilrettelægge plenarforedragene og fremlægge forslag til publikationer fra sessionen. Han skal redigere disse publikationer.

Studierektor ansættes for et arbejdsår ad gangen med mulighed for genansættelse efter at stillingen på ny har været slået op.

Efter nærmere detaljeret arbejdsaftale kan en ansøger med de ønskede kvalifikationer regne med en løn på indtil 24.000 d. kr. forudsat han ikke har anden fast stilling i arbejdsåret.

Ansøgning må indsendes inden 31. januar 1959 og stiles til:

Nordisk Sommeruniversitet,
Nordisk Udvalg,
Wergelandsveien 15, Oslo,
Norge.

Nærmere oplysninger fås ved henvendelse til:

sekretær for den danske afdeling Holger Jensen, Elmelundsvej 13, Brønshøj. BE 9241

sekretær for Københavnsafdelingen Leif Christensen, Harsdorffsvej 8, 2. København V. EV 6197.

sekretær for Århusafdelingen Jan Stehouwer, Tamperdalsvej 11, Århus. Tel: 3 43 11.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Tidsskrifter modtaget indtil 1. november 1958

Kunstmuseets tidsskrift-læsekreds

Kunstindustrimuseet har i disse dage udsendt sin årlige fortegnelse over bibliotekets tidsskriftlæsekredse for det kommende år.

Tidsskrifterne bliver sendt over hele landet, og den enkelte abonnent har hæfterne til rå-

UDSKIFT DE GAMLE DØRE

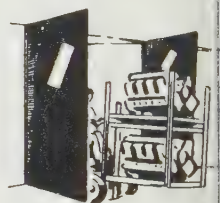

Ekstrøms PENDUL-DØRE

AF TRANSPARENT PLASTIC — ELLER AF GUMMI

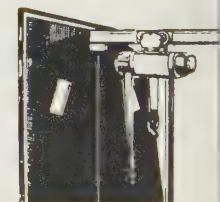
RATIONALISERE

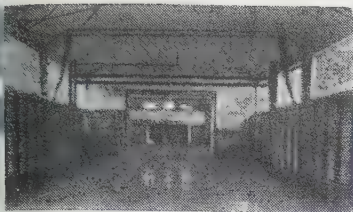
DEN INTERNE

TRANSPORT

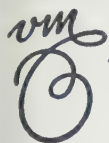
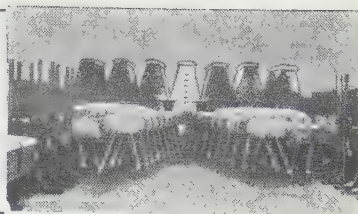
A. C. JØRGENSEN & CO
ØSTBANEGADE 15
KØBENHAVN Ø
TELF. CENTRAL 12660

FIRMA POUL MADSEN DONS

Poststation: Alminde
Godsstation: Kolding
Telefon: Aagaard 200

GYMNASTIKREDSKABER

Aktieselskabet

V. M. BROCKHUUS

Bygnings- og inventarsnedkeri
57, Gl. Køgelandsvej, Tlf. C. 11.012

J. Chr. Petersen Papirhandel

TELF. C. 243

Specialitet:
TEGNEARTIKLER

**5 års
garanti**

PÅ HVER MATTE
FRA VOR FABRIK

MATERIALER

Gummilameller med impr.
lister i bøg, teak eller let-
metal

FARVER

sort, rød eller grøn efter
ønske

STØRRELSER

Efter ønske og i højderne
20, 25 og 35 mm (med let-
metal dog kun i 20 og
25 mm)

Forlang tilbud

SYEJBÆK

Lamel Gumminåttefabrik's

Svejbæk - Tlf. 55 & 79

C. H. Jensen, Kaj Munksvej 8, Århus, Tlf. 4 39 88

A. Ramsing, Glentevej 1, Fredericia, Tlf. 1751

Birger Pedersen, Hvidovrevej 277a, Hvidovre,
Tlf. 78 39 23

C. Smidt Johansen, Tycho Brahes Allé 6,
Kbh. S, Tlf. AStA 2992

VERMICULIT

- Danmarks mest solgte
isolationsmateriale til
indblæsning i ydermure

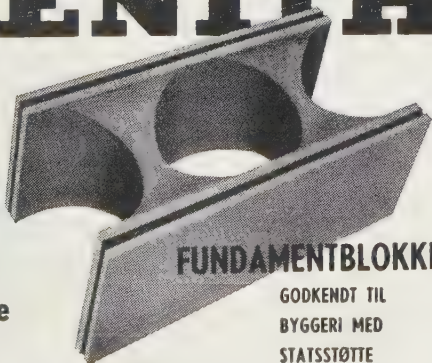

ca.
6000 huse
isoleret...

VERMICULIT er godkendt af Boligmi-
nisteriet, Københavns Magistrat og Byg-
ningskommissionernes Fællesudvalg.

Indhent oplysninger og forlang special-
brochure hos en af de over 100 trælast-
og bygningsmaterialeforretninger landet
over, der disponerer over AERO-indblæs-
ningsmaskiner.

ZENITH

Byg
billigere
hurtigere
bedre

FUNDAMENTBLOKKE

GODKENDT TIL
BYGGERI MED
STATSSTØTTE

Ang. tekniske oplysninger se **HFB** side 74

TØMRERMESTER

P. JUL. HANSEN

SOLSORTVEJ 49
GOTHÅB 1380

PLASTIC

Vi leverer og opsætter plasticstof til vægge

GALON - STIGOLON - ROLAN

- lysægte
- tåler slag og stød
- vandtæt
- kan erstatte fliser

HENRY GUSTAVSEN

Vægbeklædning

ST. KONGENSGADE 92
BYEN 9330 (3 LEDN.)

DANSK ANDELS CEMENTFABRIK

NØRRESUNDBY

TELEFON AALBORG 21000
TELEGRAMADR. ANDELSCEMENT

KR. NIELSEN & SØN

Maskinsnedkeri . Bygnings- og inventarsnedkeri

Kontor:
Stockflethsvej 11
Tlf. Fasan *7205

Fabrik:
Egegaardsvej 39-45
Rødovre
Tlf. 70 12 69

dighed i 15 dage og kan således holde sig à jour med de nye strømninger inden for sit specielle område for en årlig afgift, der ligger langt under den almindelige abonnementspris.

Der er i år ca. 125 danske og udenlandske tidsskrifter at vælge imellem inden for mange forskellige områder. De største grupper er kunst og kunsthåndværk, møbler og boligindretning. – Der er de vigtigste europæiske og amerikanske arkitekturtidsskrifter. Om boghåndværk, grafisk kunst, reklame og fotografi er der alene 25 blade. – Også bulletiner fra de vigtigste museer, arkæologiske, kulturhistoriske og udenlandske illustrerede geografiske tidsskrifter kan man abonnere på. Til slut skal nævnes, at også film og teater er repræsenteret samt den populære afdeling med de forende modeblade fra mange lande.

Alle tidsskrifterne kan ses på bibliotekets læsesal, Bredgade 68, København K, hvor også læsekredsens brochure kan fås. (Indmeldelse må finde sted snarest!) Der er adgang alle hverdage kl. 10–16, tirsdag og fredag desuden kl. 19–21, tlf. C. 9452, 9453 og 9422.

Arkitekti/Arkitekten 3/1958

Hæftets hovedemne: Eenfamilie- og rækkehuse ved Helsingfors, af arkitekterne Saarmio, Rewell, Kaija & Heikki Siren og Bertel Gripenberg. Finsk textiludstilling i Stockholm, anmeldelse. – „Tanker ved en udstilling“ artikel af L-G Nordström i anledning af en Alexander Calder udstilling i Finland.

Att bo 4/1958

Eva Karsten-Carlsson: Svensken och villadrommen (6s.) – Curt Ivarsson: Rotterdam (10 s. ill.).

Baukunst und Werkform 10/58

Sygehus i Tyskland. 9 artikler (48 s. ill.).

HEINE CHRISTENSEN MALERFIRMA

Fineste referencer

Farvekondditionering

Præcision og kvalitet

BELLA *7745

Malerfirmaet
PETERSEN & ANDERS
GRUNDLAET 1896 INDEHAVER SVENNERIK
H. C. ØRSTEDSVEJ 22 B · CENTRAL
KØBENHAVN V

H. P. OLSEN & SØN

Glarimester

Klosterstræde 21, H
BY 1168

MALERFIRMAET

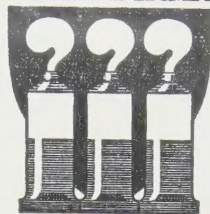
AXEL SEEHUSEN
Central 3670

GOTH. 9212
GOTH. 2441
HOVERBY
Malerfirma
J. PROVERBY & SØN
ALLEGADE 23

MYNSTERSVEJ 12
VESTER 9982

MALERFIRMA

**ROBERT
RASMUSSEN**

Skt. Gjertrudsstræde 6
Central 202 og 11.302

E. PIHL & SØN Uraniavej 12
Murer- & Entreprenørfirma

Indehavere

C. Pihl & K. Langvad, *civilingeniører*

C. MØLLMANN & CO.

MALERMESTRE

NØRREGADE 18

TLF. MINERVA 1404

Monies & Andersens Eftf. A/s

K. K. L. Simonsen's eftf.

Centralvarme, sanitære installationer, højtryksledninger

Frederiksborggade 22, K
Tlf. Minerva *2314

TØMRERSVENDENES AKTIESELSKAB

Alt tømrerarbejde udføres

DEGNEMOSE ALLÉ 28 TELEFON BELLA 7170

DAFOLEUM

*

*-det
stærke*
GULV

A/s DANSK ASFALTFABRIK

Ø. Teglgade 7, SV . Tlf. Hilda 1648

Odense
Tlf. 3681

Aarhus
Tlf. 3 38 44

Nysted
Tlf. 87 11 88

BOASIT

**AIR ENTRAINING AGENT
LUFTINDBLANDINGSMIDDEL TIL BETON**

Ved brug af 6-10 gram BOASIT pr. sæk cement
opnås følgende fordele:

- 1) betonens holdbarhed forbedres
- 2) betonens frostbestandighed forøges
- 3) betonen beskyttes under hærdningen
- 4) den frostfarlige periode afkortes
- 5) betonen har mindre tendens til afblanding
- 6) og mindre tendens til vandudskillelse

Eneforhandling for Danmark:

A/s WILLIAM BOAS

Frederiksgade 11, K . Central *236

Se **HFB**
side 619

*

A. BARTHOLDY & SØN

TØMRERMESTRE
ENTREPRENØRER

JUNGGREENSVEJ 8, TLF. DAMSØ 1809-435

NYE MØBLER

så husk
på...

LAUGSPLOMBEN!

Sadelmager- og Tapetsererlaugets **GARANTI**
for 1ste klasses arbejde

CHR. CHRISTENSEN

STENHUGGERI & MARMORVÆRK A/S
FREDERIKSGADE 26 . AARHUS
TLF. 2 07 20

— specielt façadebeklædninger
men iøvrigt alt bygningsarbejde i natursten

K.T. DAMGAARD-JENSEN

TELEFON *315 55 • AARHUS • ROSENKRANTZG. 12
LYSKOPI • ZINKTRYK • TEKNISK FOTO • MASKINSKRIVNING

PREVENIT

SE SIDE 77 I SUPPLEMENT TIL GB3

Dansk Pædagogisk

Tidsskrift

Tidligere omtalte specialnummer af Dansk Pædagogisk Tidsskrift om *skolebyggeriets problemer* kunne måske være af interesse for en del af Arkitektens læsere. Det kan rekvireres for kr. 2,- pr. nr. hos Dansk Pædagogisk Tidsskrift, Julius Thomsens Gade 16¹, København V.

Bestiller man mindst 30 ekspl. — f. eks. til undervisningsbrug — er prisen 1,50 kr. pr. stk.

STILLING SØGES

Danske Arkitekters Tegnestueservice. Extra assistance. Arkitekt M.A.A. med mange års erfaring inden for al slags byggeri, egen tegnestue og medarbejdere, tilbyder sin assistance til andre arkitekter, der ønsker kvalificeret tegnehjælp for kortere eller længere tid. Ring venligst til Farum 506, eller skriv efter nærmere oplysning, eller henvend Dem til A. A., Bredgade 66, K. D. A. T., Solbakken 23, Farum.

Arkitekt M.A.A. søger (ledende) stilling af blivende karakter i København, evt. i privat institution. 35 år — alsidige erfaringer fra 12 års tegnestue- og konduktørpraksis, specielt inden for bolig- og forretningsbyggeri samt butiksinretning. Billet mrk. 954 til *Arkitekten*, Bredgade 66, K.

STILLING TILBYDES

Arkitekter. 2 arkitekter, hvoraf den ene kan arbejde selvstændigt, søges omgående. Fortrinsvis til projektering af hospitalsbyggeri. *Knud Sørensen*, arkitekt M.A.A., Silkeborg. Tlf. 1087.

Erfaren medarbejder M.A.A. evt. H3 til boligbyggeri søges. *Knud Bartholdy og Thyge Olsson*, arkitekter M.A.A., Ringvejen, Herlev. Telf. 94 05 55.

Arkitekt, selvstændigt arbejdende og med nogen erfaring, søges til industriprojektering. *Ole Grupe*, Skindergade 29, K. Palæ 2108.

KOMPAGNISKAB SØGES

Erfaren arkitekt M.A.A. søger kompagniskab. Skriv til billet mrk. 955, *Arkitekten*, Bredgade 66, K.

DUPLIKERING

Byggebeskrivelser, referater og renskrivning af statiske beregninger. Duplikeringsbureauet **Dania**, Minerva 428.

København:

AMAGER LINOLEUMSFORRETNING
L. BØJE
Amagerbrogade 96

LINOLEUMSLAGERET
Jorcks Passage

A/s EXPANKO
Godthaabsvej 142

EM. MEYER'S EFTF. A/S
Farvergade 15

H. BRAAE JENSEN
Julius Blomsgade 16

C. RIIS-BONNE LINOLEUM
Chr. den 9s gade 3

CHARLES CHRISTENSEN
Gl. Kongevej 164

AUGUST BALSLOW
Østerbrogade 109

P. RASMUSSEN & SØNNER
Peder Skramsgade 7

CARL PEDERSEN & CO.
Østbanegade 15

Hillerød:
MELSKENS BOLIGUDSTYR A/S
Slotsgade 47

O. PEDERSEN
Gl. Holmegaardsvej 12

Slagelse:
BRDR. ALBERTSEN A/S
Bredgade 11

Aarhus:
DANIEL NIELSEN A/S
Østergade 30
MARINUS JOHANSEN & SØ
Immervad 2

LINOLEUMSEKSPERTEN
Skovvej 3

ARTHUR BLEGVAD
Otto Rudsgade 12

EXPANKO-AARHUS A/S
Rosensgade 22

Aalborg:
SVEND HANSEN
Danmarksgade 3

Odense:
P. SCHWARTZ-SØRENSEN
& CO.
Vestergade 78

MARIUS HANSEN
Grønnegade 13-15

FA. LINOLEUM-HANSEN
Jernbanegade 8

ODENSE KORKISOLERING
Vesterbro 10

Rudkjøbing:
JENS OLESEN
Spodsbjergvej 48

GULVBELÆGNING

Zinktryk og Lystryk

*Byen 7457 - Byen 3514

ATELIER ALFA

Lyskopieringsanstalt
Frederiksborggade 1

A. P. ANDERSEN

MURERMESTER . ENTREPRENØR

Godthåbsvej 110
København F

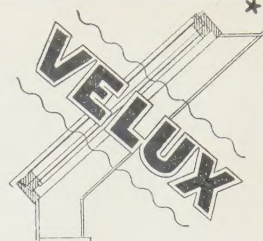
Kontor: Tlf. Fasan 1991
Privat: Tlf. Fasan 7695

Glarimester **K. GUHLE's EFTF.**

J. Søndergaard Hansen

Bygningsarbejde, Reparation,
Blyvinduer, Spejle,
Lager af alle Glassorter

Nyhavn 31 København K **Telefon Central 7669**

OVENLYSVINDUER

Se **HFB** 15 side 84, 388-89

V. Kann Rasmussen & Co
- Velux A/S

Maskinv. 4, Søborg. Tlf. *Sø. 6570
Station: Buddinge

BRDR. CARNERA

GRUNDL. 1902

**Mosaik
Terrazzo
Cementvarer
Granitogulve**

KONTOR:

Ndr. Fasanvej 99 . Goth. 8007

FABRIK:

Kastanie allé 14 . Damsø 4265

* **LAURIDS JENSEN & Co's Fabrik** C. 2410
LÆRKEVEJ 17 KØBENHAVN NV

(S LEDNINGER)

FABRIKEN GRUNDLAGT 1919

INDEHAVER FABRIKANT LAURIDS JENSEN

Vi udfører: Metal- og smedearbejde
Trukne metalprofiler
Markiser
Montering af
fødevarerbutiker

HANS KONDRUP

TØMRERMESTER

MASKINSNEDKERI

Vangedevej 44, Gentofte 7110 & 7109

MUNCH-CHRISTENSEN & CO.

HARSDORFFSVEJ 8

TELEFONER: CENTR. 3314
OG VESTER 3314

Lars Jørgensens Enke

v/ H. M. Jensen Brydegaard

BYGNINGS-, INVENTAR- OG MASKINSNEDKERI

Wesselsgade 20 . København N . Telf. Central 4647

* **FRODE OLSEN & CO. A/S**

Maskinsnedkeri -:- Bygnings- og Inventararbejde

ØRESUNDSVEJ 145 -:- TELEFON: CENTRAL 592

STEEN NIELSEN

MALERMESTER

TELEFON EVA 4955

Vesterbrogade 15

L.A. LARSEN & SØN

Blikkenslager og aut. gas- & vandmester
LØNGANGSTRÆDE 21

Telefon Byen 6946

anbefaler sig med alt til faget henhørende

BYGNINGSSNEDKERNES A/S

Hillerødgade 30 — København N

Maskinsnedkeri og Listefabrik

Alt Bygningsarbejde udføres

Telefon 14769. 11234

SIK CYKLESTATIV

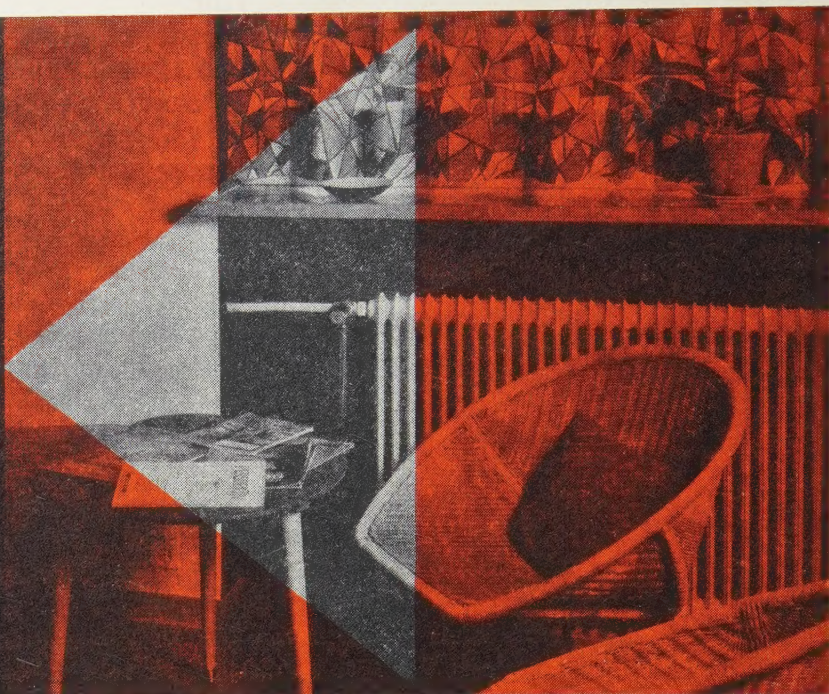
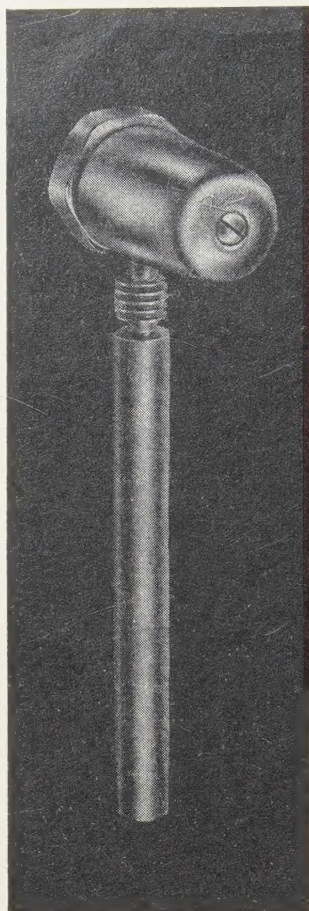

Patent

anvendes overalt i landet
af forsvar, skoler, bolig-
foreninger m. fl. Montage i
kælder, på façade og som
fortovstativ.

R. Jørgensen

Strandvejen 8 A
Aarhus 3 47 76

Danfoss termostatiske radiatorventil

NB. Som følerelement til den nye type RAD anvendes elementer med løs føler til højt tryk.

Type RA for varmtvandsanlæg leveres med fast føler, løs føler og med centralregulering.

RAD for damp leveres kun i udførelsen med løs føler.

Type RAD er, sammen med type RA for lavtryksdamp- og varmtvandsanlæg, den eneste eksisterende mulighed for effektiv temperaturregulering, fordi den monteres direkte på radiatoren som selvregulerende ventil, og regulerer temperaturen termostatisk i hvert enkelt rum.

Danfoss termostatiske radiatorventil for lavtryksdamp- og varmtvandsanlæg type RAD, som nu er kommet på markedet, fremstilles i rødgods med sæde og ventilplade af rustfrit stål, og leveres i størrelserne $\frac{3}{8}$ ", $\frac{1}{2}$ ", $\frac{3}{4}$ " og 1".

Ventilerne er forsynet med temperaturskala, der dækker området fra 5° til 25° C, inden for hvilket område, den frit kan indstilles.

FABRIK FOR AUTOMATISKE KONTROLAPPARATER
NORDBORG . TLF. (044) 51111

KØBENHAVN
GL. KONGEVEJ 1
TLF. Hilda 3100

ÅRHUS
NY BANEGÅRDSGADE 45
TLF. 3 55 11

ODENSE
VESTERGADE 44
TLF. 15075

AALBORG
NYHAVNSGADE 12
TLF. 3 54 11